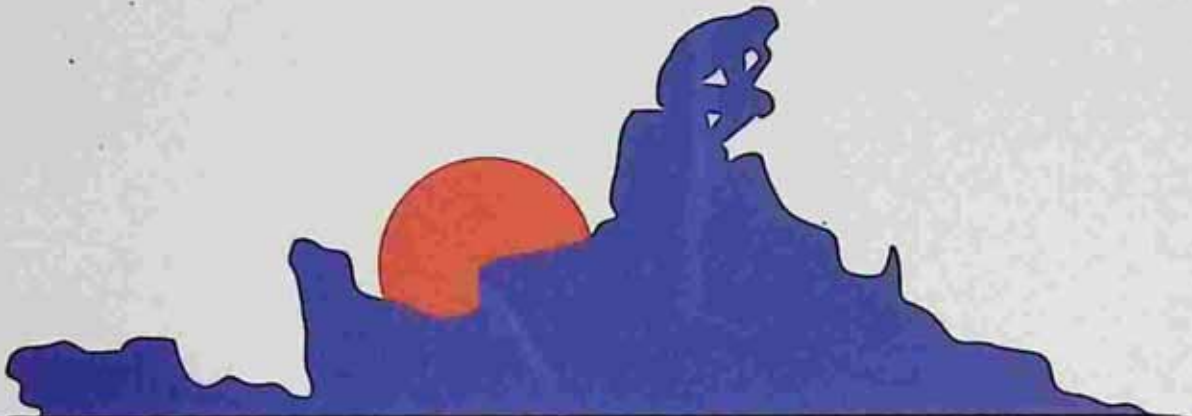




TEN COMMANDMENTS FOR UNDERSTANDING THE FRENCH

**စိုးလ်**  
(မြန်မာပြန်သည်)

**ပြင်သစ်စွေအကြောင်း**  
ပြောမဆုံးပေါင် တောသုံးထောင်



**TALK TO THE SNAIL**  
STEPHEN CLARKE



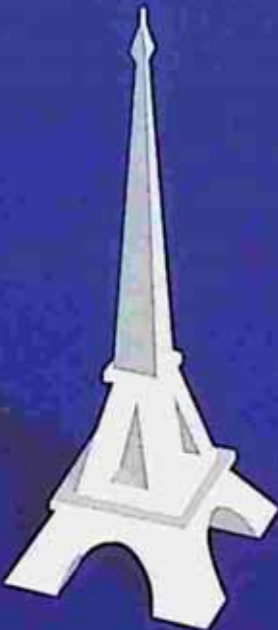
mgyoe.com

မဟာသမ္မတကြီးများလိဒ်ဂေါ်ပြောခဲ့တဲ့ စကားတစ်ခွန်းရှိတယ်။

“နိုင်ငံရေးသမားတစ်ယောက်ဟာ သူပြောတဲ့ စကားကို သူကိုယ်တိုင် တစ်စက်ကလေးမှ  
အယုံအကြည် မရှိဘူးကွ။ ဒါပေမဲ့ သူပြောတာကို လူတွေက ယုံကြည်တဲ့အခါကျတော့  
သိပ်ကို အံ့ဩသွားတာမျိုးကွ”

-----

“ပြင်သစ်မဟုတ်တဲ့ ကျုပ်တို့အနေနဲ့ ပြင်သစ်တွေဟာ ငါတို့ကို နိုင်ငံခြားသား ဖြစ်တာ တစ်ခုနဲ့တင်  
တော်တော် ဖော်ဖော်ကားကား ဆက်ဆံကြတာပဲလို့ မကြာခဏ တွေးထင်မိကြတယ်။  
ဒါမှန်လားဆိုတော့ လုံးလုံး မမှန်ဘူးဗျ။ သင်းတို့ပြင်သစ်အချင်းချင်းလည်း  
ကြုံရင်ကြုံသလို ဖွဲကြနွာကြတာပဲလေ”



ISBN 978-99971-44-53-9

K0441

9 789997 144539 >

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

- 
- ထုတ်ဝေသူ - ဦးကျော်ဇင်၊ ကံ့ကော်ဝတ်ရည်စာပေ(၀၀၄၅၄)  
၅၁၊ ရေကျော်လမ်း၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
  - ပထမအကြိမ် - ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊  
အုပ်ရေ - ၁၀၀၀
  - မျက်နှာဖုံးနှင့် - ဦးအေးဝင်း၊ အေးကမ္ဘာပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၂၉၀)
  - အတွင်းပုံနှိပ် အမှတ် ၄၆၊ ၄၆ လမ်း၊ ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
  - မျက်နှာဖုံးသရုပ်ဖော် - မာဏ
  - တန်ဖိုး - ၃၅၀၀ ကျပ်

STEPHEN CLARKE

# talk to the **SNAIL**

**Ten Commandments for Understanding the French**

**ပြင်သစ်တွေအကြောင်း  
ပြောမဆုံးပေါင် တောသုံးထောင်**

**ရီးလ်**  
(မြန်မာပြန်သည်။)



ဒီစာအုပ်အတွက် ပြင်သစ်တွေကို  
ကျွန်တော်မျိုးကြီး အနူးအညွတ် တောင်းပန်ပါတယ်။  
စတီဖင်ကလတ်

### မူရင်းစာရေးသူ၏ အမှာ

ပြင်သစ်ပြည်ကြီးဟာ နေလို့သိပ်ကောင်းတဲ့ တိုင်းပြည်ဆိုတာ ယုံမှားသံသယ ရှိစရာ မလိုပါဘူး။ ဇိမ်ခံဖို့ဆိုတာ ပြင်သစ်ပြည်ကြီးရဲ့ ဦးစားပေးအရာပဲ။ ဇိမ်ခံ တဲ့ ကိစ္စက ကျုပ် အကြိုက်ဆုံး အရာတွေထဲက တစ်ခုပဲ။ အဲ... မှားလို့ ကျုပ် အကြိုက်ဆုံးပဲ။

သို့သော် ဒီလိုဖြစ်ဖို့အရေး လုပ်ရကိုင်ရတဲ့ နေရာမှာ တစ်ခါတလေ ပုစွန်တုပ် စားရသလို အလုပ်ရှုပ်၊ စိတ်ရှုပ်စရာ ကောင်းလှတယ်။ ခင်ဗျားအနေနဲ့ ထုခွဲစရာ တူလိုမျိုးဟာလည်း သုံးရမယ်။ အခွဲခွဲတဲ့ ညှပ်လည်းပါမယ်။ စတီးချောင်း အချွန်လိုမျိုးနဲ့လည်း အသားနှာစားရမယ်။ အခန့်မသင့်ရင် ခင်ဗျား လက်ရှမယ်။ စားတော့လည်း ပါးစပ်ထဲမှာ အခွဲ တစ်ဝက်၊ အသား တစ်ဝက် ဖြစ်တတ်သေးတယ်။

ပြင်သစ်ကို အလည်လာတဲ့သူ ဖြစ်ဖြစ်၊ လာပြီးနေတဲ့သူပဲ ဖြစ်ဖြစ် စ၊ စ ချင်းတော့ ခဏပျော်ရမယ်။ နောက်ပိုင်းကျ အာရုံနောက်စရာတွေ ကြားထဲ တဝဲ လည်လည် ဖြစ်နေလေ့ ရှိတယ်။ သူတို့အတွက် ဘယ်လိုဘယ်နည်းနဲ့ ပြင်သစ် စည်းစိမ် အပြည့်အဝ ခံစားရမလဲ ဆိုတာ အကြံကောင်း၊ ဉာဏ်ကောင်းတွေ လိုတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ ပြင်သစ်မှာ ဘယ်လိုစခန်းသွားရင် ဘယ်လို အကောင်းဆုံး ဖြစ်မလဲ ဆိုတာ မွေးကတည်းက အလိုလို နားလည်လာကြတဲ့ ကိစ္စမှ မဟုတ်တာ။ ပြင်သစ်အချို့တောင် မသိဘူး။ သိဖို့လည်း မလုပ်ကြဘူး။ အဲဒါကြောင့် လည်း ပြင်သစ်တွေဟာ အမြဲတမ်း ညည်းညူနေတဲ့ လူမျိုးတွေဆိုပြီး နာမည် ကျော်တာ။

ပြင်သစ်မှာ ဘယ်လိုနေရမလဲဆိုတာ ခင်ဗျားကိုယ်တိုင် သိအောင် လုပ်ယူ ရမယ့် ကိစ္စပဲ။ ကျုပ်ကတော့ ပြင်သစ်မှာ ကျုပ်သက်တမ်း ထက်ဝက်မက နေခဲ့ ပြီးပြီ။ ဒါတောင် အခုထိ ဆက်ပြီး ပိုနားလည်သည်ထက် နားလည်အောင် လုပ်နေ ရတုန်း။

ဒီစာအုပ်ထဲမှာ ပါတာတွေက ခုချိန်ထိ ကျုပ် သိသမျှ အကုန် ထည့်ရေး ထားတာပဲ။

ပုံ  
စတီဖင်ကလတ်၊ ပါရီ၊ ၂၀၀၆

## ဘာသာပြန်သူ၏ အမှာ

စာအုပ်ပါ အကြောင်းအရာများဟာ ပါရီသား ပြင်သစ်တွေအကြောင်းကို အဓိက အခြေခံထားပါတယ်။ ခုချိန်ထိ သွေးထွက်အောင် မှန်နေတာမျိုး ရှိနေသေးသလို၊ ဝါးလုံးရှည်နဲ့ သိမ်းကြုံးရမ်းထားတဲ့ အကြောင်းအရာမျိုးတွေလည်း ပါကြောင်း ဘာသာပြန်သူအနေနဲ့ ပြင်သစ်များဘက်က အခမဲ့ ရှေ့နေလိုက်ပေးပါရစေ။

စတီဖင်ကလတ်ရဲ့ ဒီစာအုပ်ဟာ ပြင်သစ်စာဖတ် ပရိတ်သတ် ထက်ဝက် ကျော်ရဲ့ ပျစ်ပျစ်နှစ်နှစ် ဆဲဆိုထောပနာ ပြုခြင်းကို ပိုင်ဆိုင်ထားတဲ့ စာအုပ်တစ်အုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ မူရင်းစာအုပ်မှာ တစ်ခန်းပြီးတိုင်း သက်ဆိုင်ရာ ပြင်သစ်-အင်္ဂလိပ် စကားပြောလေးတွေ ပါပါတယ်။ နောက်ပြီး ပေါက်ကရ စကားပြောတွေအပြင် ပြင်သစ်ဘာသာ စကားဆိုင်ရာ အသေးစိတ် သင်ပြ ရှင်းလင်းချက် အချို့လည်း ပါပါတယ်။ မူရင်းစာရေးသူကိုယ်တိုင်က အဲဒီအပိုင်းတွေကို ကျော်ဖတ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုထားတာကြောင့် မြန်မာပြန်မှာ အဓိကအာဘော်တွေကိုပဲ ဦးစားပေး ပြန်ထား ပြီး မလိုတာတွေကို ချန်ထားခဲ့လိုက်ပါတယ်။

စာဖတ်သူများအားလုံး ဒီအတင်းပေါင်းချုပ် ပြင်သစ်ဋီကာကြီးကို ဖတ်ပြီး ပြုံးမိရုံသာမက ပြင်သစ်တွေနဲ့ပါ ပိုရင်းနှီးလာမယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

ရိုးလ်

**ပညတ်အမှတ် ( ၁ ) ။ ။ အမြဲမှားစေ။**

**ခင်ဗျားက ပြင်သစ် မဟုတ်ဘူးဆိုရင် ခင်ဗျားပဲ မှားတာ။**

**(တာကြောင့် ပြင်သစ်တိုင်းက ဦးမှန်၊ ဒေါ်မှန်တွေချည်း ဖြစ်နေကြသလဲ။)**

### ခင်ဗျားက ပြင်သစ် မဟုတ်ဘူးဆိုရင် ခင်ဗျားပဲ အမြဲမှားစေ

“ငါဟာ ပြင်သစ်တစ်ယောက် ဖြစ်တဲ့အတွက် ဘယ်အခါမဆို ငါ အမြဲမှန်တယ်” ဆိုတဲ့ ကိစ္စဟာ ပြင်သစ်တစ်ယောက်ရဲ့ ခေါင်းထဲ အမြဲ ရှိနေတဲ့ အရာပဲ။

ပြင်သစ်တစ်ယောက်ဟာ ဥပဒေနဲ့ မညီတာဖြစ်ဖြစ်၊ ဘောင်မဝင်တာ ဖြစ်ဖြစ် သို့မဟုတ် တကယ့်ကို ခေါင်းမရှိလောက်အောင် မိုက်မဲတဲ့အရာ တစ်ခု ဖြစ်ဖြစ် လုပ်နေတာတောင်မှ အမှန်တရားက သူ့ဘက်မှာ ရှိတယ်လို့ အခိုင်အမာ တွေးထားပါလိမ့်မယ်။

တကယ်တော့လည်း ပြင်သစ်တွေချည်း အဲဒီလို ဖြစ်ကြတာ မဟုတ်ဘူး။ ကျုပ်တို့ ဗြိတိသျှတွေကလည်း အနောက်တိုင်း လူ့ယဉ်ကျေးမှုကြီး တစ်ခုလုံးကို ငါတို့ စခဲ့တာလို့ တွေးကြတာပဲ။ အမေရိကန်တွေဆိုလည်း လူတွေ လွတ်လပ်မှု အစစ်အမှန် ရကြတဲ့ ကမ္ဘာပေါ်က တစ်ခုတည်းသော တိုင်းပြည်မှာ နေကြရတယ် လို့ ယုံထားကြတာပဲ။ ဘယ်ဂျီယန်တွေကလည်း အာလူးချောင်းကြော်ကို သူတို့ စထွင်ခဲ့ကြတာလို့ အားကြီးနဲ့ ပြောကြတာပဲ။ ကျုပ်တို့အားလုံး ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် မှန်တယ်လို့ ထင်ကြတာ တစ်ခုစီတော့ ရှိကြသပေ။ သို့သော်... သို့သော်... ပြင်သစ် တွေကြတော့ အဲဒီလို မဟုတ်ဘူးဗျ။ သူတို့ ကိုယ်သူတို့ မှန်တယ်လို့ ထင်ရုံသာ

မကဘူး၊ တစ်လောကလုံးက သူတို့မှားကြောင်း သက်သေပြဖို့ တမင် အုပ်စုလိုက် အကျင့် ဝိုင်းယုတ်နေကြတယ်လို့ပါ ယုံကြည်ထားကြတာကလား။

“ဘာကြောင့်များ ကမ္ဘာကြီးမှာ ပြင်သစ်စကား သုံးရမယ့်အစား အင်္ဂလိပ် စကားပဲ သုံးကြပါလိမ့်။ ဘာကြောင့်များ ပြင်သစ် ပေတွန့်သံလုံးပစ်တာကို လူတိုင်း မကစားကြပါလိမ့်။ ပါရီသားတွေရဲ့ လင်ကွဲမယားကွဲခံစားဖူးလိတက်စရာ အကြောင်း တွေ ရိုက်ပြထားတဲ့ ရုပ်ရှင်တွေထက် ဟောလိဝုဒ်ကားတွေကို လူတွေက ဘာကြောင့် များ ပိုကြိုက်ကြပါလိမ့်။ ဒါ လွဲနေပြီ (Ce n'est pas normal !)”

စသဖြင့်... စသဖြင့်... ပြင်သစ်တွေ တွေးနေတတ်တယ်။

အဲဒီလို အားလုံးမှာ၊ သူတို့ပဲ အမြဲမှန်တဲ့အကြောင်း နိုင်ငံအဆင့် မပြောနဲ့။ ကမ္ဘာကို ခဏထားဦး။ စကြဝဠာနဲ့ ချီပြီး သူတို့မှာ သက်သေပြစရာလည်း အမြဲ ရှိ။

ပါရီသားတစ်ယောက် ကားမောင်းရင် ကြည့်ကြည့်လိုက်။ မီးနီနဲ့ တိုးရင် သူ့စိတ်ထဲ ပြောနေမှာက-

“ဒီမီးနီ အစုတ်အပြတ်က လမ်းဆုံမှာ ဘယ်အချိန် ဘယ်ကားက ဘယ်လို သွား၊ ဘေးကင်းတယ်... ဘာညာဆိုတာ သင်းက ဘယ်လို သိမှာလဲ။ လမ်းပေါ် ဖြတ်လျှောက်နေတဲ့ အပေအတေတစ်သိုက်က လွဲရင် ငါ သွားမယ့် လမ်းက ရှင်းလို့” ဆိုပြီး တစ်လောကလုံးက သူ့ဘက်မှာ ရှိနေတဲ့အတိုင်း လောင်မြိုက် နေပါလိမ့်မယ်။

ပြင်သစ်ပြည်ကြီးရဲ့ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ အများစုမှာလည်း အဲဒီလိုပါပဲ။

“ဖောက်သည်က နင့်ကြီးတော်မိုလို့ အမြဲမှန်နေရမှာလား၊ ဒီအလုပ်ကို သင်းတို့က ဘယ်လောက်များ နားလည်လို့လဲ” စသဖြင့်... စသဖြင့် ပြောရင် ဆုံးမှာ မဟုတ်။

စာတိုက်မှာ တွေ့ရကြုံရတဲ့ အဖြစ်အပျက်

ပြင်သစ်တွေရဲ့ ‘ငါသာ အမှန်တရား’ ဆိုတဲ့ အကြောင်း ကြုံဖူးချင်ရင် လွယ်မှလွယ်။ မြို့လယ်က လူဝင်လူထွက်များတဲ့ စာတိုက်ကိုသာ သွားကြည့် လိုက်။ အဲဒီက ကိုကိုပြင်သစ်၊ မမပြင်သစ်တွေက အခြားပြင်သစ်တွေထက် ပိုပြီးတော့ မှန်တဲ့ဘက်မှာ ရှိကြတယ်။ သူတို့ မှန်တယ်ဆိုတဲ့ဟာအတွက် အကြောင်းအရင်း နှစ်ရပ် ရှိတယ်။

ပထမအကြောင်းက အေးပေါ့... သူတို့က ပြင်သစ်တွေပဲ၊ အမြဲမှန်တာပေါ့။  
ဒုတိယအကြောင်းက သူတို့က အစိုးရဝန်ထမ်း။

သူတို့ကို မှားတယ် ဆိုပြီး ဘယ်သူမှ အလုပ်ထုတ်ပစ်လို့ မရရေးချ မရ။  
တစ်နေ့လုံး ဘာမှမည်မည်ရရမလုပ်ဘဲ အီးယောင်ဝါးနေလည်း အေးဆေး။ စာတွေ  
ကို စက္ကူဖျက်စက်နဲ့ ထိုင်ဖျက်စီးရတဲ့ အလုပ်ပဲ ရှိနေလည်း ဘာမှမဖြစ်။ အဆိုး  
တကား အဆိုးဆုံး ကြုံကြရမယ့် ပြစ်ဒဏ်က ပြင်သစ်ပိုင်နက် အစွန်အဖျားက  
တဟိတိတို့၊ ကလေးကျွန်းတို့ကို ပြောင်းရရုံပဲ။

ပိုတောင် ကောင်းသေး။ အစွန်အဖျား ဆိုတော့ လူလည်း မရှိ။ လူမလာ  
တော့ အလုပ်လည်း မရှုပ်။ လာလို့ရှိရင်လည်း စိမ်ပြေပြေ ကူညီပေးလို့တောင်  
ရသေး။ (အဲဒီမှာလည်း သူတို့ ဘယ်လောက် မှန်ကြောင်း ကြိုက်သလောက် ပညာ  
ပြလို့ ရသပေါ့။)

အဲ... ယောင်လို့များတော့ မြို့ကြီးပြကြီးထဲက စာတိုက် တစ်တိုက်တိုက်  
ကို မနက် ကိုးနာရီလောက် ရောက်မသွားနဲ့။

စာတိုက်အပ်ငွေစာရင်းကနေ ငွေထုတ်ဖို့၊ ငွေသားနဲ့ မိတာခွန်ဆောင်  
ဖို့၊ အော်တိုမက်တစ်စက်နဲ့ဆို စက်က အကြွေစေ့ အတိအကျ ငွေ ပြန်မအမ်းနိုင်  
တာမျိုး ကြုံရမှာစိုးတဲ့အတွက် ကောင်တာကနေပဲ စာပို့ဖို့ စတဲ့ အကြောင်းအမျိုး  
မျိုးကြောင့် တန်းစီနေတဲ့ လူတန်းကြီးနဲ့ ကြုံရဖို့ များတယ်။

ကောင်တာထိုင် စာတိုက်ဝန်ထမ်း တစ်ယောက်က မနက် ကိုးနာရီထိုးလို့  
အလုပ် စဝင်လာမယ်။ သူ့ကောင်တာကို ဖွင့်မယ်။ လူတန်းကြီးကို ကြည့်မယ်။  
ကောင်တာထဲကို လှည့်ပြုံးပြမယ်။ အပြင်ကိုလည်း ပြုံးပြချင် ပြုံးပြမယ်။ အဲ...  
ပြီးတဲ့နောက် ဘေးကောင်တာက သူ့လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဆီ သွားပြီး ပါးချင်းကပ်  
နှုတ်ဆက်တာ ဖြစ်ဖြစ်၊ လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်တာဖြစ်ဖြစ် သူ လုပ်မယ်။

တန်းစီနေတဲ့ လူအုပ်ကြီးထဲက တစ်ယောက်ယောက်က စောင့်ရတာ  
မကျေနပ်လို့ အသံ တစ်သံသံ ထွက်ကြည့်။ မျက်စောင်း နှစ်ပိသာလောက် ပြန်ထိုး  
လိမ့်မယ်။ မဟုတ်ရင်လည်း ပါးစပ်က-

“ကျွန်တော်၊ ကျွန်မ အစိုးရဝန်ထမ်းများဟာလည်း လူထဲက လူတွေ  
ဖြစ်တာကြောင့် မိမိတို့ရဲ့ လုပ်ဖော် ကိုင်ဖက်တွေကို ခင်ဗျားတို့လိုပဲ နှုတ်ဆက်ခွင့်

ရှိပါတယ်။ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား (Non ?)” ဆိုပြီး ဘု ပြန်တော့ပါလိမ့်မယ်။ ဒီနေရာမှာလည်း သူတို့တွေ မှန်ပေတာပဲ။

နှုတ်ဆက်ပြီးတဲ့အခါ ကောင်တာမှာ ဝင်ထိုင်မယ်။ ကွန်ပျူတာ ဖွင့်မယ်။ ငွေသားထည့်တဲ့ အံဆွဲထဲ လိုအပ်တဲ့ ငွေပမာဏ ထည့်မယ်။ တံဆိပ်ခေါင်း စာအုပ်တွေ နေရာတကျ ရှိ မရှိ စစ်မယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ စောင့်နေတဲ့ လူတန်းရှေ့ဆုံးက တစ်ယောက်ယောက်များ ကောင်တာရှေ့က ကိုယ့်အလှည့် မတိုင်မီ ရပ်နေရတဲ့ စည်းကျော်ကြည့်။

“ဝန်ထမ်းတွေအနေနဲ့ လုပ်ငန်းခွင် စ,ဖို့ လိုအပ်တဲ့ ပြင်ဆင်မှုများ ပြုရပါတယ်။ ဒါ ပုံမှန်ပါပဲ။ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား လူကြီးမင်း (Non ?)” ဆိုပြီး ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေးလေး ပြန်တွယ်ပါလိမ့်မယ်။

သူတို့က မှန်တဲ့ဘက်မှာ ရှိတဲ့အတွက် ဘာမှ အလောသုံးဆယ် လုပ်စရာ မလိုပေါင်။ ကိုယ်က တန်းစီနေတဲ့ လူတန်းထဲ ရောက်နေတယ် ဆိုရင်တော့ တစ်ခုတည်းသော လုပ်နိုင်တဲ့ အရာက စိတ်ရှည်ရှည်နဲ့ ဆက်စောင့်ဖို့ပဲ။ ခက်တော့လည်း ခက်သားနော်။

ကျုပ်ကိုယ်တိုင် ကြုံခဲ့ဖူးတာကတော့ အိမ်နားက စာတိုက်မှာ ပစ္စည်းသွားထုတ်တုန်းကပဲ။ ပြင်သစ်မှာ ကြုံခဲ့တွေ့ခဲ့ဖူးသမျှ “ငါ မှန်တယ်၊ နင် မှားတယ်” ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ အဆိုးတကား အဆိုးဆုံး မှန်ထိပ်ခေါင်တင် ဘကြီးမှန် ပြင်သစ်နဲ့ပေါ့။ သူနဲ့ မကြုံအောင် ကောင်တာ ရွေးပေမယ့်လည်း ကံများ ကောင်းချင်တော့ သူနဲ့ပဲ ကွက်တိဗျား။

ကောင်တာ စ,ထိုင်ဖို့ ဘကြီးမှန် ဝင်လာတယ်။ ပြီးတော့ သူထိုင်ခုံက ကြွစိကြွစိ ဖြစ်နေတာကို စိမ်ပြေနပြေ ညှိတယ်။ ဖိတယ်။ လှည့်ကြည့်၊ စောင်းကြည့်တယ်။ အရေးကြီးတယ်လေ။ မဟုတ်ရင် ပုံပန်းမကျတဲ့ ခုံတစောင်းကြွကြီးမှာ တစ်မနက်လုံး ထိုင်ရရင် အခန့်မသင့် ဆေးခွင့်တောင် တစ်လလောက် ယူရချင် ယူရမှာ။ အန္တရယ်များတယ်။ ဟုတ်တာပေါ့... ဟုတ်တာပေါ့... သူ ကောင်တာ ရှေ့က လူတန်း ဘယ်လောက်ရှည်လဲ ဆိုတာလည်း ဘကြီးမှန် ကောင်းကောင်း မြင်ရသလို “ကျွတ်.. ကျွတ်.. ကျွတ်.. ကျွတ်...” ညည်းတွားနေကြပြီ ဆိုတာကိုလည်း ပီပီသသကြီး ကြားရသပေါ့။

ရှေ့မှာ ကောင်တာနှစ်ခု ဖွင့်ထားတာမှာ လူတန်းတစ်ခုတည်း စီခိုင်းထားတော့ တစ်ခုအားရင် အားတဲ့ ကောင်တာကို လူတန်း ထိပ်ဆုံးမှာ တန်းစီနေတဲ့

ပုဂ္ဂိုလ်က သွားရတာပေါ့။ ဘကြီးမှန် ခုံတစောင်းကို ပုံပြောင်းနေတုန်း ကျုပ်က လူတန်း ထိပ်ဆုံးမှာ။ စိတ်ထဲမှာတော့ ဆရာသမား ခုံကို ဆက်ဖိနေပါစေပေါ့။ အဲဒါမှ သူ မဟုတ်တဲ့ ကောင်တာကို ငါ ကြုံရမှာ ဆိုပြီး။ ဆုတောင်းကလည်း ရှယ်ပြည့်။ ဘကြီးမှန်က ခုံညှိတာ ရပ်လိုက်ပြီး ကျုပ်ကို လာဖို့ လက်ယပ်ခေါ်လေ ရဲ့။

“ဘွန်ဂျူး” ဆိုပြီး အကျယ်ကြီး ကျုပ်က စန္ဒာဆက်လိုက်တယ်။ အဲဒီလိုလည်း နှုတ်ဆက်ရတာကိုး။

ဘကြီးမှန်ကလည်း “ဘွန်ဂျူး” ဆိုပြီး ထုံးစံအတိုင်း ပြန်နှုတ်ဆက်တယ်။

နည်းနည်းတော့ ရွံ့တွန့်တွန့်ပဲ။ အပြင်မှာဆိုရင် ဒီငါ့ကြီးနဲ့ သူငယ်ချင်း တောင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်နိုင်သေးတယ်။ ဘဲကြီးက ဂျင်းဘောင်းဘီနဲ့ ပေါ့ပေါ့ပါးပါးပဲ။ နားပေါက်လည်း ဖောက်ထားတယ်။ ကျုပ် နားထောင်တဲ့ သီချင်းမျိုး သူလည်း နားထောင်ချင် နားထောင်မှာ။ သို့သော် သူ အပိုင်စားရတဲ့ စာတိုက်ကောင်တာ မှာတော့ သူက ရှင်ဘုရင်ပေပဲ။

နှုတ်ဆက်ပြီးတော့ အကျိုးအကြောင်း ပြောပြရတယ်။ စာပို့နေကျ အမျိုး သမီးက ပါဆယ်ထုပ်ကို အနီးဆုံးစာတိုက်မှာ လာရွေးဖို့ အကြောင်းကြားတဲ့ ဖြတ်ပိုင်း စလစ်လေး ကျုပ် စာတိုက်ပုံးထဲမှာ ထားခဲ့တဲ့အကြောင်း ရှင်းပြရတာ ပေါ့။ စာတိုက်ပုံးနဲ့ မဆန့်တဲ့ ပါဆယ်ထုပ်တွေဆို အနီးဆုံးစာတိုက်မှာ စလစ်လေး တွေနဲ့ သွားရွေးရတာ ပုံမှန်ပဲ။

“ခင်ဗျားမှာ မှတ်ပုံတင်ပါလား” ဆိုပြီး ဘကြီးမှန်က ပြန်မေးတယ်။ အဲဒါလည်း ထုံးစံပဲ။

“ပါပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ အဆင်မပြေတာလေး တစ်ခုက စလစ်ထဲမှာ ကျွန်တော့်နာမည် ရေးရမယ့်အစား ‘Red Garage Books’ ဆိုတဲ့ ကျွန်တော့် ကုမ္ပဏီ နာမည်ကြီး ဖြစ်နေတယ်ခင်ဗျ။ ကျွန်တော့်မှာလည်း အဲဒီနာမည်ကြီးနဲ့ မှတ်ပုံတင် မရှိဘူး။ ဟုတ်တယ်လေ၊ ‘Red Garage Books’ လို့ ခေါ်တဲ့လူ ရှိမှ မရှိနိုင်တာ၊ အဟစ်... အဟစ်...”

ကျုပ်အနေနဲ့ မရယ်ချင် ရယ်ချင် ရယ်ပြုပြီး အဲဒီစကားကို ပြောရတယ်။ ကိုယ့်ဘက်က ဟာသသဘောနဲ့ ပြောနေတယ်ဆိုတာ လူတွေ သိအောင် ရယ်ပြု ရတယ်။ ပြင်သစ် ရောက်ရင် အဲဒါ အရေးကြီးတယ်။

ဘကြီးမှန်က သူ့နားရွက်တစ်ဖက် အလှီးခဲလိုက်ရတဲ့ အတိုင်း “အာ...”  
ဆိုပြီး တစ်လုံးတည်း ပြန်ပြောတယ်။ ပြီးတော့မှ-

“ခင်ဗျားမှာ စလစ်က နာမည်ပါတဲ့ မှတ်ပုံတင် မရှိရင် ကျွန်တော်တို့  
ဘက်က ပစ္စည်းထုတ်ပေးလို့ မရဘူးဗျ”

“ဟုတ်ကဲ့ နားလည်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီအထုပ်က ကျွန်တော့်အတွက်  
အထုပ်ပါ။ ကုမ္ပဏီမှာလည်း ဝန်ထမ်းဆိုလို့ ကျွန်တော်တစ်ယောက်တည်း ဘုရားစူး  
ရှိတာပါ။ ကုမ္ပဏီနာမည်ပါတဲ့ ဘောပင်တွေ၊ မှတ်စု စာအုပ်တွေလည်း ကျွန်တော့်  
ဆီမှာ ပါလာပါတယ်။ ဒီမှာ ကြည့်ပါ”

“ခင်ဗျားဟာတွေက တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ကတ်မှ မဟုတ်တာဗျ”

“ဟုတ်ကဲ့ နားလည်ပါတယ်ခင်ဗျ” (သူ မမှားဘဲ မှန်တဲ့ကြောင်း သံတမန်  
ဆန်ဆန် အသိအမှတ်ကလည်း ပြုရသေးတယ်။)

“ကျွန်တော်လည်း ဘာလုပ်ရမှန်း မသိတော့ပါဘူး။ အထုပ်ထဲမှာ ဘာ  
ပါတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော် သေချာပြောနိုင်ပါတယ်။ စာအုပ်တွေပဲ ပါတာပါခင်ဗျ။  
စိတ်မရှိရင် တစ်ချက်လောက် သွားစစ်ကြည့်လို့ ရပါတယ်”

ဒီတစ်ခါတော့ ဘကြီးမှန် မငြင်းဘဲ သွားကြည့်ပေးရှာတယ်။ ကောင်တာ  
ထိုင်တဲ့ ဝန်ထမ်းတွေဟာလည်း လူသားတွေပါပဲ။ ကိုယ့်လာရင်းကိစ္စကို လက်  
မလျှော့နိုင်တဲ့အကြောင်း ကိုယ့်ဘက်က ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ချိုချိုသာသာနဲ့  
သေချာ ပြောပြရင် သူတို့ဘက်က လျှော့ပေးသွားတတ်ပါတယ်။ (အဲဒီအချိန်မှာ  
နှစ်ဖက်လုံးက မှန်နေပြန်ရော။)

ကောင်တာနောက်ကို စလစ်လေး ကိုင်ပြီး ဘကြီးမှန် ဝင်သွားလေရဲ့။  
သူ အထဲဝင်ရှာနေတုန်း ကျုပ်နောက်မှာ တန်းစီနေတဲ့ လူတွေကို အားနာတဲ့ ပုံစံနဲ့  
တစ်ချက် လှမ်းကြည့်လိုက်ရသေးတယ်။ တောင်းပန်တိုးလျှိုးတဲ့ ပုံစံမျိုး မပေါက်  
အောင်တော့ မျက်နှာပေးလုပ်ထားရတာပေါ့။ ဟုတ်တယ်လေ။ အထဲဝင်သွားတာ  
ဘကြီးမှန်လေ။ ကျုပ်မှ မဟုတ်တာ။ အဲဒီတော့ ဒီနေရာမှာ ကျုပ် မှန်တယ်။

တအောင်ကြာတော့ ဘကြီးမှန် ကျုပ် ပြောတဲ့ စာအုပ်အထုပ်ကလေး  
ကိုင်ပြီး ပြန်ထွက်လာတယ်။ အထုပ်ပေါ်မှာ ကပ်ထားတဲ့ အကောက်ခွန် ပုံစံအစိမ်း  
မှာ ‘စာအုပ်များ’ ဆိုပြီး ပြူးနေအောင် တံဆိပ်တုံး ထုထားတယ်။ အဲ... ပြီးတော့  
တန်းမပေးသေးဘဲ အထုပ်က နာမည်နဲ့ လိပ်စာကို ကြည့်လိုက်။ စလစ်စာရွက်ကို

ကြည့်လိုက်။ ကျုပ်ကို ကြည့်လိုက်။ ကျုပ်မှတ်ပုံတင်ကို ကြည့်လိုက်နဲ့ သုံးသပ် ဆင်ခြင်တော်မူနေလေရဲ့။ ပြီးတော့မှ ဆုံးဖြတ်ချက် ချလိုက်ပုံ ရတယ်။

ပါဆယ်ထုပ်ကို ကောင်တာပေါ် တင်လိုက်ရင်း ဘကြီးမှန်က-

“ကျွန်တော့်အနေနဲ့ တကယ်တော့ ခင်ဗျားကို ဒီအထုပ်မပေးလိုက်သင့်ဘူးဗျ။ ဒါပေမဲ့လည်း ဒီတစ်ခါတော့ ပေးလိုက်ပါ့မယ်...” လို့ လှမ်းပြောတယ်။

“ကျေးဇူးပါဗျာ။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်” ဆိုပြီး ကျုပ်လည်း ပြန်ပြောရတာပေါ့။

ပြီးတော့ ပစ္စည်း လက်ခံပြီးဖြစ်ကြောင်း ပုံစံစာရွက်ကို ထိုးပေးရင်း ဘကြီးမှန်က “ကဲ... ဒီမှာ လက်မှတ်ထိုး” လို့ ပြောတော့ သူပြောတဲ့အတိုင်း ထိုးတာပေါ့။

အဲဒီအချိန်ကျမှ ပါဆယ်ထုပ်က နာမည်နဲ့ လိပ်စာ ရေးထားတဲ့ နေရာမှာ ‘စတီဖင်ကလတ်/ Red Garage Books ကုမ္ပဏီမှ တစ်ဆင့်’ ဆိုပြီး တွေ့လေရဲ့။ ကျုပ်နာမည်ကို အစကတည်းက ပါဆယ်မှာ ရေးထားသားပဲ။ ဒါဆို စာပို့သမက အဲဒါကို စလစ်မှာ မရေးဘဲ ကုမ္ပဏီနာမည်ပဲ ရေးသွားတာပဲ။ ဘကြီးမှန်လည်း အဲဒါကို တွေ့ပြီးပုံ ရတယ်။ ကျုပ်ကို ရှိုးနေတဲ့ မျက်နှာပေးက နင် ခုနက ပေါက်ကရ ပြောတာတွေအတွက် နင့်ကိုယ်နင် မရှက်ဘူးလားဆိုတဲ့ အထာကြီးနဲ့။

ကျုပ်လည်း ရူးချင်ယောင်ပဲ ဆောင်နေလိုက်တယ်။ ဟုတ်တယ်လေ။ စာပို့သမက ပြင်သစ်ပဲဟာ။ သူလည်း ဘကြီးမှန်လိုပဲ နှစ်ထပ်ကွမ်း အမှန်ဘက်ကပဲ။ အဲဒီတော့ ကျုပ် မမှားကြောင်း၊ ဘကြီးမှန်ရဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် စာပို့သမသာ မှားကြောင်း သွားပြောရင် အထုပ်တောင် ပြန်သိမ်းတာ ခံချင် ခံရမှာ။ အဲဒီတော့ မသိချင်ယောင်ဆောင်၊ ရူးကြောင်ကြောင်ပဲ နေလိုက်ရတာပေါ့။ ဘကြီးမှန်က ကျုပ်ကို အထုပ် လှမ်းပေးရင်း-

“ခင်ဗျား နောက်ဆို ဒီလိုရှုပ်ရှုပ်ယှက်ယှက် မကြုံရအောင် ကုမ္ပဏီနာမည်နဲ့ မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြားတစ်ခု လုပ်ထားလေ... နေ့” ဆိုပြီး နောက်ဆုံး တစ်ခွန်း ထပ်တွယ်လိုက်သေးသဗျ။

“အိုး... သိပ်ဟုတ်တာပေါ့ မွန်ဆီယာ၊ မွန်ဆီယာ ပြောတာ သိပ်မှန်တာပဲ” ဆိုပြီး ကျုပ်လည်း ကိုယ့်လာရင်းကိစ္စ အောင်မြင်ပြီ ဆိုတော့ ကျေကျေနပ်နပ် ကြီး ပြန်ပြောပေးခဲ့လိုက်ပါတယ်။

ပြင်သစ်ရောက်ရင် ပါးပါးနပ်နပ် ဆုတ်ခွာတတ်ခြင်းက အောင်ပွဲရဖို့နဲ့ တအားနီး စပ်တယ် ဆိုတာကို မှတ်ထားဗျ။

မှန်တဲ့ ကိစ္စ

တစ်ခါတလေတော့လည်း လောကကြီးမှာ ကိစ္စတွေက မှားချင်တိုင်း မှားနေကြတော့တာပဲ။

အဲဒီလိုမှားတာတွေထဲကမှ မဟာမဟာဧရာမ အမှားကြီး၊ အလွဲကြီးက တော့ ၂၀၁၂ ခုနှစ် အိုလံပစ်ပွဲတော် အိမ်ရှင်အဖြစ် လန်ဒန်မြို့ ဖြစ်စေလို့ ဆုံးဖြတ်ချက် ထွက်လာတဲ့ စူပါအမှားကြီးပဲ။ ဘာတဲ့... လန်ဒန်... ဟုတ်စ... (Non !!!) ဘယ်နှာကြောင့် အိုလံပစ်ကော်မတီက ဒီတလွဲဟာကြီး လုပ်လိုက်ရတာလဲ။ ၂၀၁၂ အတွက် အိမ်ရှင်က ပါရီမြို့မှာ ဖြစ်ရမှာလေ။ လူတိုင်း သိကြတာပဲဟာ။

ဟုတ်ပါတယ်။ လူတိုင်း ဆိုတာ ပြင်သစ်ပြည်ကြီးက ပြင်သစ်တိုင်းကို ဆိုလိုတာပါ။ သို့သော်လည်း ဖြစ်ချင်တော့ ပြင်သစ်ဟာ အဲဒီတုန်းက အိုလံပစ်ကော်မတီထဲ ပါတဲ့ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ မဟုတ်ခဲ့ဘူး။

ပြင်သစ်တွေအတွက် ပိုပြီး ခံရခက်တာက သူတို့ရဲ့ ကမ္ဘာ့ရန် အင်္ဂလိပ်ကောင်တွေ အိမ်ရှင်ဖြစ်သွားခဲ့တဲ့ အဖြစ်ပဲ။ ဒီအင်ဂလို-ဆက်ဆွန် မျိုးမစစ်ကောင်တွေက တစ်ကမ္ဘာလုံးကို သူ့လက် သူ့ခြေ လုပ်နေတာတွေ၊ ပြင်သစ် အမျိုးကောင်းသားတွေကို ဘယ်တော့ဖြစ်ဖြစ် မှားပြီးရင်း မှားအောင်၊ နောက်ကောက်ကျအောင် လုပ်နေတာတွေဟာ နှစ်ကို ရာနဲ့ချီနေပြီ။

နောက်ကြောင်းပြန် ကြည့်မယ် ဆိုရင်လည်း ၁၇၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်တွေကတည်းက ကြေးနန်းစနစ် စသုံးခဲ့တာ ကမ္ဘာ့ဉာဏ်အကောင်းဆုံး ပြင်သစ်တွေပဲ။ ပြင်သစ်အင်ဂျင်နီယာ 'ကလိုရှပ်' တီထွင်ခဲ့တဲ့ အဲဒီကြေးနန်းစနစ်က နည်းနည်းတော့ သုံးရခက်တာပေါ့လေ။ ပြင်သစ်တွေပဲ ကောင်းကောင်း သုံးနိုင်တာ။ ဉာဏ်ကောင်းတာကိုး။ စေချင်းမှာ ပြင်သစ်ကြေးနန်းစနစ် ဘယ်လောက်တောင် အောင်မြင်လဲ ဆိုရင် ပြင်သစ် တစ်နိုင်ငံလုံး လွှမ်းခြုံနိုင်ရုံတင် မကဘူး၊ နယ်သာလန်မြို့တော် အမ်စတာဒမ်နဲ့ အီတလီက မီလန်မြို့အထိတောင် သုံးကြတယ်။ ၁၈၃၆ ရောက်တော့ 'ချားလ်စ်တုန်း' လို့ ခေါ်တဲ့ အင်္ဂလိပ်ကောင်က အခု ကမ္ဘာသုံးသံကြိုး ကြေးနန်းစနစ်ကို ထွင်လိုက်သဗျ။ သုံးရတာလည်း လွယ်တော့ လူတိုင်းက လိုက်သုံးကြတာပေါ့။ ခက်တယ်။ လူတွေက အလွယ်ကို လိုက်လွန်းအားကြီး

တယ်။ ပြင်သစ်ကြေးနန်းတီထွင်သူ ကလိုရှပ်ကြီးကတော့ ၁၈၀၅ ခုနှစ်က တည်းက ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် သတ်သေသွားတယ်။ သူ သေပြီး နှစ် ၂၀ လောက် ကြာတဲ့အခါ ကလိုရှပ်ကြီးရဲ့ ပြင်သစ်ကြေးနန်းလည်း အင်္ဂလိပ်ကောင်ရဲ့ ကြေးနန်း လက်ချက်နဲ့ သေသွားရရှာတယ်။

ပြောမယ့်သာ ပြောရတာ။ ပြင်သစ်တွေက တစ်ခုခု အသစ်အဆန်းဆို သူတို့ စထွင်တာချည်းပဲ။ တကယ်လည်း ထွင်ခဲ့ကြတာပါ။ ခက်တာက သူတို့ ထွင်ထားတာတွေကို ဘယ်သူမှ လိုက်မသုံးချင်ကြဘူး။ အဲဒီတော့ ထွင်ပြီး ကြာရှည်မခံတဲ့အဖြစ် ရောက်ရောက်သွားရော။

ထင်ရှားတဲ့ ဥပမာပြောရရင် ပြင်သစ်တို့ရဲ့ ၁၉၈၃ ခုနှစ်က ပေါ်ခဲ့တဲ့ 'မီနီတဲလ်' စနစ်ပဲ။ အဲဒီတုန်းကဆို ဝေါ့ဝိုက်ဝက်ဘ် ဆိုတာ ကြားဖူးဖို့ နေနေ သာသာ လက်နှိပ်စက်ပဲ သုံးနေကြတဲ့အချိန်မှာ ပြင်သစ်တွေက ခုခေတ် အင်တာနက် မှာ ချက်တင်ထိုင်သလို မီနီတဲလ်နဲ့ ဟုတ်နေကြပြီ။ လူတိုင်းအိမ်မှာ ရှိကြတဲ့ တီဗီနဲ့ တွဲသုံးလို့ရအောင် လုပ်ပေးမယ့်အစား သူ့စက် သတ်သတ်ဝယ်ရတဲ့ အဖြစ် တော့ ရှိတာပေါ့။ ထုံးစံအတိုင်း ပြင်သစ်စနစ်ပဲဟာ။ နည်းနည်းတော့ ရှုပ်လိုက်ရမှ ပြင်သစ် ပီသတော့မပေါ့။ နှေးတာတော့ စပါယ်ရှယ် နှေးတယ်။ ကွန်ပျူတာတွေ လည်းပေါ်ကာစပဲ။ သင်းတို့လည်း မီနီတဲလ်ထက် မသာပါဘူး။ စကားပြောရတာ ကို သွေးထဲသားထဲက ကြိုက်ကြတဲ့ ပြင်သစ်တွေအတွက် တစ်နိုင်ငံလုံး တောကြို အုံကြားမကျန် မီနီတဲလ်ကို ပိုးဖိုးပက်စက် သုံးကြတာပေါ့။ လမ်းပေါ်က ကြော်ငြာ ဘုတ်တွေ၊ တီဗီကြော်ငြာတွေ၊ မဂ္ဂဇင်း၊ သတင်းစာ ဘယ်နေရာ ကြည့်ကြည့် မီနီတဲလ်အကြောင်း အပေါ်ပိုင်းဗလာကျင်း ပြင်သစ်စကီမ အလန်းလေးတွေနဲ့ ကြော်ငြာကြတာ။ ညညဆို မီနီတဲလ်ကနေ နှာဘူးစကားတွေ၊ အိစီကလီတွေ၊ ညတုတုတွေ ပြောကြ... အဲလေ... စာတွေ တဂျောက်ဂျောက် ရိုက်ကြ၊ ပိုကြ တာပေါ့။ ဟိုဘက်က စာပို့တာကို ဒီဘက်က မြင်ဖို့ စောင့်၊ အလားတူ ဒီဘက်က ပို့တာကို ဟိုဘက်က မြင်ဖို့ စောင့်နဲ့။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်လေ နောက်ထပ် ၁၅ နှစ် လောက်ကြာမှ စပြီး ကြားဖူးကြမယ့် အွန်လိုင်းချက်တင် ဆိုတာကို ပြင်သစ် တွေက ကြိုပြီး သုံးနေကြတာ။ ဘယ်လောက် တော်ကြသလဲ။

အဲဒီလို အောင်မြင်နေတုန်း အချိန်မှာပဲ 'တင်မိုသီဘာနာလီ' ဆိုတဲ့ မအေဘေး အင်္ဂလိပ်ကောင် တစ်ကောင်က 'ဝေါ့ဝိုက်ဝက်ဘ်' ဆိုတာကြီး ထွင်လိုက်

ပြန်ရော။ အဲဒီမှာတင် အမေရိကန်တွေရဲ့ အင်တာနက်ကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက သုံးစွဲ ခွင့်ရ၊ လက်လှမ်းတွေမိကုန်ကြ။ မိနီတဲလ်လည်း တစ်ခါတည်း စုတေ။ ပြင်သစ် တစ်နိုင်ငံလုံးက လမ်းကြိုလမ်းကြားတွေမှာ မိနီတဲလ်စက်တွေ လွင့်ပစ်လိုက် ကြတာမှ တောင်ပုံရာပုံ။ မြင်မကောင်း ရှုမကောင်း။ တွေ့တယ်မဟုတ်လား။ အင်ဂလို-ဆက်ဆွန် ကလိမ်ကောင်တွေက သူတို့ဟာတွေပဲ ကမ္ဘာမှာ ကြီးစိုးအောင် ပြင်သစ်တွေ လုပ်သမျှကို မပျောက်ပျောက်အောင် လုပ်ခဲ့ကြတာ။ မိုက်ရိုင်း သက္ကာ။

ခုဆက်ပြီး ပြောပြမှာက တစ်ကမ္ဘာလုံး ဘယ်သူမှ စိတ်မဝင်စားတဲ့ ပြင်သစ်တွေရဲ့ မဟာတီထွင်မှုတွေပဲ။

- ပေတွန်သံလုံးရိုက် ။ ။ ခွေးတွေ ချေးပါတဲ့ သဲကွင်းလိုလို နေရာမျိုး မှာ ဆော့ရတဲ့ သံလုံးရိုက်နည်းပဲ။
- စီထရွန်ဒီအက်စ်ကား ။ ။ ဖားကို တက်ကြိတ်မိလို့ ပြားနေတဲ့ ပုံစံ နဲ့ ကားမျိုး။ ငှက်ပျောသီး အခွံနှာရတာ ဘာမှ မခက်သလို အဲဒီ ဖားပြားကားပေါ် တက်တာနဲ့ လူတိုင်း မမူးဘူး၊ မအန်ဘူး ဆိုရင် ကြိုက်သလောက် ပြော။ အဲဒီလောက်ကို လွယ်တာ ... အန်ဖို့။
- ရေးနေဒုဒု/ အယ်လ်ကား ဂီယာတံ ။ ။ ကြိုက်သလောက် ဂီယာ ထိုး။ စိတ်မပူနဲ့။ ဂီယာကလည်း ပြောင်းချင်တဲ့အခါမှ ထထပြောင်း။
- အရင်က ပြင်သစ်စားသောက်ဆိုင်တွေရဲ့ သန့်စင်ခန်းသုံး ဆပ်ပြာ တိုင် ။ ။ ဟို ခေတ်က ဆပ်ပြာတွေ ဆိုတော့ ဝါဝါထိန်ထိန်ကြီးတွေ ပေါ့။ လေးထောင့်တုံး အစား ဘဲဥပုံအတုံးကြီးတွေ ဖြစ်တာတော့ ကွာတယ်။ အဲဒီ ဆပ်ပြာ ဝါထိန်ကြီးတွေကို နံရံနဲ့ တွဲထားတဲ့ သံချောင်း ကြီးတွေမှာ ထိုးထားတယ်။ တွေးပုံလေးက ကောင်းပါရဲ့။ အဲဒီလို ထိုးထားတော့ ပြုတ်ကျလို့ သဲပေတာတွေ လက်ဆေးကန်ထဲ ကျသွား လို့ ပျော့ပြလုံးပါးပါးမယ့် အဖြစ်မျိုးတွေကို ရှောင်လိုရတာပေါ့။ သို့သော် တစ်ယောက်ယောက်က အိမ်သာတက်ပြီး အဲဒီဆပ်ပြာနဲ့ လက်ဆေးတယ်ပဲ ဆိုကြပါစို့။ သောက်ကျိုးနည်း... စဉ်းစားရင်း တောင် ရွံစရာကောင်းလာပြီ။ ဆပ်ပြာကြီးက တိုင်မှာ ဖြုတ်မရ အောင် စိုက်ထားတာဆိုတော့ ရေဖြုတ်ဆေးလို့လည်း မရ။ ဆပ်ပြာ

တုံးတွေနေရာမှာ ဆပ်ပြာရည်တွေ ပေါ်လာတာ ဘုရားသိကြား  
မ,လို့။ မဟုတ်ရင် ပြင်သစ်စတိုင် 'ချေပီး' ဆပ်ပြာတိုင်ကြီးကို  
ဘယ်လောက်ထိ ဆက်သုံးနေကြရမလဲ မသိ။

တစ်ဘက်မှာလည်း ပြင်သစ်တွေအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ တီထွင်ဖန်တီးမှု  
တွေအတွက် ဂုဏ်ယူလိုရတာတွေ အများကြီးပါ။ အကျိုးလည်းရှိ၊ အသုံးလည်း  
ဝင်တဲ့ အရာ အများအပြားဟာ ပြင်သစ်တွေရဲ့ တီထွင်ဖန်တီးမှုကြောင့် ပေါ်လာ  
ရတာပါ။

ဥပမာ ။ ။ ဘီကီနီ၊ ရေလှိုင်းစီးအားကစား၊ ခိုးဆက်ကစားနည်း၊  
နို့ထွက်ပစ္စည်းပိုးသတ်တဲ့နည်းပညာ၊ မီးပုံးပျံ (ဟိုက်ရှားပါးဒါတော့မိုက်တယ်နော်)၊  
ဓာတ်ခဲ၊ ဘက္ကရီလေးထီး၊ ဓာတ်ပုံ... ပြောမယ်ဆို ပြောစရာတွေ အများကြီး ကျန်ပါ  
သေးတယ်။

ပြင်သစ်တွေ ထွင်ခဲ့တာတွေ၊ ပြင်သစ်နည်းပညာတွေကို တစ်ကမ္ဘာလုံး  
က ခုထိ သုံးစွဲနေရတာတွေလည်း အများကြီးပါပဲ။ လူ သိပ်မသိတာပဲ ရှိမယ်။  
နယူးယောက်ကနေ ဘော်စတွန် သွားတဲ့ စူပါအမြန်ရထားက ပြင်သစ်တွေရဲ့  
အမြန်ရထားပဲ။ ပြင်သစ်ရထားတွေကို ဆေးပြောင်း သုတ်ထားတယ် ဆိုတာကို  
သိမယ့် အမေရိကန်ကတော့ မရှိသလောက်ပဲ။

ပြင်သစ်များ သူတို့ဘာသာ သူတို့ သိကြ၊ ဂုဏ်ယူကြတဲ့ အစဉ်အလာ  
တွေလည်း ရှိပါတယ်။

- ရှတူး (Chateau = ရဲတိုက်) ။ ။ ရန်သူလာရင် ခံချဖို့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့  
ဆောက်ထားတာ မှန်ပေမယ့် ပြင်သစ်ရဲတိုက်တွေကတော့ လှလှပပ  
ဖြစ်ဖို့ ဦးစားပေးတာကြောင့် ၁၉၄၀ ဝန်းကျင်နှစ်များက ပြင်သစ်  
စစ်တပ်အတိုင်းပါပဲ။
- ပြင်သစ်နိုင်ငံခြား လီဂျင်းတပ် ။ ။ သာမန် ပြင်သစ် စစ်သားတွေ  
မလုပ်ချင်တဲ့ စစ်ဆင်ရေးတွေကို မိုက်မိုက်ကန်းကန်း ဝင်တိုက်ကြ  
ဖို့ တကယ့် လူကြမ်း စိတ်ကြမ်း ကိုဂျမ်းစိန်တွေနဲ့ ဖွဲ့ထားတဲ့ တပ်ဖွဲ့  
တစ်ဖွဲ့ပေါ့။ လျှော့တော့မတွက်နဲ့။ အကြမ်းပတမ်း ခံနိုင်သလောက်  
တိုက်ရည်ခိုက်ရည်လည်း ကောင်းမှ ကောင်း။ တိုက်ပွဲ ကျသွားခဲ့ရင်  
လည်း ဘာပြဿနာမှ မတက်ကြဘူး။

- ဈေးပေါသက်သာ ညအိပ်နိုင်မှု။ ။ ရွာဘက်တွေမှာ ပြောတာနော်။ ပြင်သစ်မှာ သိပ်လှတဲ့ ရွာတွေ အများကြီးမှ အများကြီးပဲ။ အဲဒီ နေရာတွေက ကြိုက်တဲ့ စားသောက်ဆိုင်မှာ ကြိုက်တာစား၊ ညပါ အိပ်လို့လည်း ရတယ်။ ဈေးကလည်း ချိုမှချို။ ပြင်သစ်တွေရဲ့ အကောင်းဆုံး ဖော်ရွေမှုကို တွေ့ချင်သလား။ အဲဒီနေရာတွေ ကိုသာ သွား။

အဲ... ပြင်သစ်တွေ မှန်တယ်ဆိုတဲ့ အရာတွေထဲက ထိပ်ဆုံးကတော့ လူတိုင်း သိကြတဲ့အတိုင်း ပြင်သစ် စားသောက်ဖွယ်ရာတွေပဲ။

‘ဖွိုင်းဂရု (Foie gras = ထူးရှယ်ငန်းအသည်း)’ ကို ထွင်ခဲ့တဲ့ လယ်သမား ကတော့ တကယ့် ဉာဏ်ကြီးရှင်ပဲ။ စိတ်ကူးထဲမှာ မြင်ယောင်ကြည့်။ အဲဒီလယ် သမားက သူ ဘယ်လို စိတ်ကူးပေါက်ပြီး ဖွိုင်းဂရု ထွင်မိခဲ့တဲ့အကြောင်း သူ့ သူငယ်ချင်း တစ်ယောက်ယောက်ကို ပြောပြနေတဲ့ ပုံ။

“ယောက်ဖ... နင် အမဲသားတွေကို စဉ်းကော ကောပြီး ဒါပဲ စားနေစရာ မလိုဘူး၊ ငန်းတစ်ကောင်ဖြစ်ဖြစ်၊ ဘဲတစ်ကောင်ဖြစ်ဖြစ် ဖမ်းလိုက်၊ နှုတ်သီးကို ဖြုပြီးကတော့ ပြန်တစ်ခုနဲ့ လည်ချောင်းထဲကို ထိုး၊ ပြောင်းဖူးစေ အခြောက်တွေ တဝေါဝေါနဲ့ လောင်းထည့်၊ နင့် အကောင်ကြီး တစ်နေ့ထက် တစ်နေ့ အသည်း အဆီ ဖုံးပြီး ဝ,လာလိမ့်မယ်၊ လမ်းမလျှောက်နိုင်လောက်အောင် ဝ,နေပြီဆိုရင် အိုကေပြီ။ အဲဒီကောင်ကြီးကို သတ်ပြီး သူ့အသည်းအဆီဖုံး မွှေးမွှေးလေးကို ပေါင်မုန့်နဲ့ပဲ ကြိတ်ကြိတ်၊ ခေါက်ဆွဲနဲ့ပဲ ဆွဲဆွဲ၊ အို... လျှာလည်သွားမယ် ယောက်ဖရဲ့”

ဖွိုင်းဂရုဟာ ပြင်သစ်တွေ ထွင်ခဲ့လို့ တစ်ကမ္ဘာလုံးက မက်မက်စက်စက် စားနေကြတာနော်။ အင်ဂလို-ဆက်ဆွန် ငပေါတွေသာ ထွင်ရင် ‘ဖက်လီဗာ’ လို့ ခေါ်မှာ။ ဘယ်သူ စားမလဲ ပြောကြစမ်း၊ ဆောရီးပဲ ဘယ်သူမှ စားမှာ မဟုတ်ဘူး။

ငါ မှန်သလား သို့မဟုတ် ငါပဲ မှန်နေတာလား

ပြင်သစ်တွေ သူတို့သာ မှန်ကြောင်းပြဖို့ လုပ်လေ့ရှိတာက မေးခွန်း ထုတ်တာပါပဲ။ မေးခွန်းထုတ်တယ် ဆိုကတည်းကိုက သိချင်စိတ် ရှိလို့၊ စိတ် ဝင်စားလို့ ဟုတ်တယ် ဟုတ်...။ ဘယ်လောက်တောင် စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်းသလဲ

အရေးကြီးသလဲဆိုတာသက်သေပြဖို့ ပြင်သစ်တစ်ယောက်က သူ့ဘာသာ မေးတဲ့ မေးခွန်းကို သူ့ဘာသာ ပြန်မဖြေရရင် သေတော့မလို့ ပုံစံမျိုး ခဏခဏ လုပ်တတ် တယ်။

ဒီလိုအဖြစ်မျိုး တစ်ခါမှ မကြုံဖူးဘဲ ခင်ဗျားတို့ ပြင်သစ်ရောက်သွားရင် ရူးချင်စိတ် ပေါက်ချင် ပေါက်၊ မဟုတ်ရင် အဲဒီလို မေးတဲ့ ပြင်သစ် ငနဲကိုပဲ ဒေါဖောင်း ငြီး ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက် ဖြစ်ရင်ဖြစ် တစ်ခုခုတော့ သေချာတယ်။ ပြင်သစ်တစ်ယောက် နဲ့ ပြင်သစ်ရုပ်ရှင်တွေ အကြောင်း စကားစပ်မိကြတယ်ပဲ ထားပါတော့။ ခင်ဗျား ကတော့ တကယ် သိချင်စိတ်နဲ့ ခင်ဗျားပြင်သစ်ကို ရုပ်ရှင်တွေအကြောင်း စကား စ၊ရင်း မေးခွန်းလေး မေးမိမယ်။

ခင်ဗျား ။ ။ ဘာလို့များ ပြင်သစ်ကား တော်တော်များများမှာ မင်းသားက ငမဲ့ အနုပညာသမား၊ ဘယ်သူကမှလည်း သူ့အနုပညာတွေ နားမလည်၊ ဆေးလိပ်တွေလည်း စွတ်သောက်၊ အဲ... မွဲသာ မွဲတာ ညညဆို ရှယ်တိုက်ခန်းကြီးထဲမှာ ဖာတွေနဲ့ အိပ်၊ အဲဒါ ဘာကြောင့်လဲဗျ”

ခင်ဗျား သိချင်လို့ မေးတဲ့ မေးခွန်း ဆုံးရင် မောင်ပြင်သစ်က ခင်ဗျား စကားကို သူ သဘောကျ စိတ်ဝင်စားတဲ့ ပုံစံမျိုး လုပ်ပြပါလိမ့်မယ်။ သို့သော် ခင်ဗျားမေးခွန်းကို အဖြေပေးမယ့်အစား-

မောင်ပြင်သစ် ။ ။ “ဒါနဲ့... အဲဒီဒါရှိတာ ရှိက်သမျှ ရုပ်ရှင်ကား တွေ ကြည့်ရင် ရှေ့ကားနဲ့ နောက်ကား ခင်ဆင်ဆင် ဖြစ်နေတာ ဘာ ကြောင့်လို့ ထင်လဲ”

ခင်ဗျား ။ ။ “ကျွန်တော်ကတော့ ...”

ခင်ဗျား ဖြေဖို့ စကား စ၊ရုံပဲ စ၊ရသေးတယ်။ မောင်ပြင်သစ်က ခင်ဗျား ကို အဖြေမခံဘူး။ သူမေးတာ သူ့ဘာသာသူ ပြန်ဖြေပြပါလိမ့်မယ်။ အဲ... သူ ပြောလို့ ဝ၊ သွားတဲ့အခါ ခင်ဗျား သတိပြန်ကပ်လာစပဲ ရှိဦးမယ်။ နောက်ထပ် မေးခွန်းတစ်ခု မောင်ပြင်သစ်က ခင်ဗျားကို ထပ်မေးပြပါလိမ့်မယ်။

မောင်ပြင်သစ် ။ ။ “ခင်ဗျား သိလား၊ ပြင်သစ်မင်းသမီးတွေက ဘယ်ရုပ်ရှင်ကားမှာမဆို ရင်သားကို မပေါ်ပေါ်အောင် ပြဖို့ ဘာကြောင့် လုပ်ကြသလဲ ဆိုတာ”

ခင်ဗျား ။ ။ “အဲဒါ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ...”

ဒီတစ်ခါလည်း ရှေ့ကလိုပဲ ခင်ဗျား ဖြေမယ် ကြံရင် ကိုယ်တော်ချောက သူ့မေးခွန်း သူ့ဘာသာသူ ပြန်ပြန်ဖြေသွားတာနဲ့ပဲ ကြုံရဦးမှာပဲ။ နှစ်ခါက သုံးခါ ဆိုရင်တော့ ခင်ဗျား နပ်လာမှာပါ။ ပြင်သစ်ကောင်က ခင်ဗျားဆီက အဖြေ သိချင် လို့မှ မဟုတ်ဘဲ။ သူ့ဘာသာ မေးတယ်၊ သူ့ဘာသာ ဖြေတယ်၊ သူပဲ မှန်တယ်၊ သူပဲ သိတယ် ဆိုတာမျိုး လုပ်နေတာပဲ ဆိုတာ ခင်ဗျား အထာနပ်လာလိမ့်မယ်။ သူ ပြောနေတုန်းလည်း ခင်ဗျား ကြားဖြတ် မပြောနိုင်အောင် ရေပက်မဝင် သူချည်းပဲ ပြောနေမှာကိုလည်း စိတ်ချ။

ပါရီမြို့က ကမ္ဘာ့ထိပ်သီး နိုင်ငံရေးသိပ္ပံတက္ကသိုလ်ကြီး ဆီးယန်း-ပို (Sciences-Po) မှာ ပထမဆုံး လက်ချာ စတင်ရတဲ့နေ့က အဖြစ်အပျက်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အရယ်ရဆုံး ဥပမာတစ်ခု ပြောပြမယ်။ အဲဒီတက္ကသိုလ်ကြီးမှာ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်က တော်ပေ ချွန်ပေ ဆိုတဲ့ နိုင်ငံတကာ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသား တွေလည်း အများကြီး လက်ခံတယ်။ ပြင်သစ်မှာရော ကမ္ဘာမှာပါ ထိပ်သီးအဆင့် လူတော် လူမော်တွေ စုနေတဲ့ ဒီလိုတက္ကသိုလ်မျိုးက လက်ချာမှာ တက်ခွင့်ရတုန်း နိုင်ငံခြားသား ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားတွေအနေနဲ့ ပါမောက္ခနဲ့ရော၊ အတန်းဖော် အချင်းချင်းကြားမှာ ပါဝင်ပြီး ဆွေးနွေးလိုက်မဟဲ့ ဆိုပြီး မောင်းတင်လာကြ တယ်။ ပါမောက္ခဆရာကြီး ဦးပြင်သစ်ကလည်း ဟန်နဲ့ပန်နဲ့ လက်ချာတော်ကြီး ကို ပို့ချတော်မူတယ်။

ဦးနှောက်ကောင်းသလောက် ဆောင့်ကြားကြားနိုင်တဲ့ ချာတိတ်တွေ ကို ပါမောက္ခကြီးက အချိန်တန်တော့ မေးခွန်းမေးတာပေါ့။

“ဗီယက်နမ်မှာ တိုက်ခဲ့ရတဲ့ ပြင်သစ်-ဗီယက်နမ် စစ်ပွဲမှာ ပြင်သစ်တွေ အနေနဲ့ ဘယ်အချိန်က စပြီး ငါတို့တော့ ရှုံးပြီ ဆိုတာ သိလာကြသလဲ တပည့်တို့”

အဲဒီမှာ ပြင်သစ်ကျောင်းသား တစ်ယောက်မှ လက်မထောင်ဘူး။ လက်ထောင်တဲ့ ကလေးအကုန်လုံးက ပြင်သစ် မဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံတကာ ကျောင်းသား

တွေချည်းပဲ။ ဟုတ်တယ်လေ။ ဆွေးနွေးတယ်၊ အတွေးအမြင်တွေ မျှဝေတယ် ဆိုတာ ပြင်သစ်ယဉ်ကျေးမှုကြီးကို မောင်းနှင်နေတဲ့ အရာတွေပဲလို့ သူတို့ သိထား တာကိုး။

တစ်ယောက်မှလည်း ဖြေခွင့် မရလိုက်ကြပါဘူး။ ပါမောက္ခကြီးပဲ သူ့ ဘာသာ မေးပြီး သူ့ဘာသာ ဖြေသွားတာ။ ပြီးတော့ နောက်မေးခွန်းတစ်ခု ထပ် တက်လာတယ်။ အဲဒီမှာလည်း ထုံးစံအတိုင်း သူပဲ ဖြေဖို့ အခွင့်အရေး ရှိတာလေ။

နိုင်ငံတကာ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားတွေကတော့ ပထမဆုံး လက်ချာ မှာတင် လုံးလုံး အရှက်ကွဲတာပေါ့။ ဖြေရမလား၊ ဖြေရမလား၊ ငါ တတ်တယ်၊ ငါ သိတယ်ဟဲ့လို့ ကြွားရတော့မလား ဆိုပြီး တမျှော်မျှော်နဲ့ဟာကို ပါမောက္ခ မဟာ ပြင်သစ်ကြီးက မျှော်လင့်ချက်တွေ ရိုက်ချိုးခဲ့တာကိုး။ အဲဒီလက်ချာထဲ ရောက်နေ တဲ့ ပြင်သစ် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားတွေကတော့ မြွေမြွေချင်း ခြေမြင်၊ ပြင်သစ် ပြင်သစ်ချင်း နောကျေ။ မေးခွန်း စ၊မေးတာနဲ့ လက်ချာခန်းမ ဟိုးနောက်ဆုံးကို သွားထိုင်၊ ခြေကလေးနှစ်ချောင်း ချိတ်ပြီး စာဖတ်တဲ့ လူက ဖတ်၊ မှတ်စုထုတ်တဲ့ လူက ထုတ်။ ပွတ်ချွန်းသောက်ဖို့ ဆေးလိပ်လိပ်တဲ့ လူက လိပ်။

“ဟဲ့... ငါချောတယ်၊ ကိတ်တယ်မလား... သောက်ကောင်” ဆိုပြီး ရေလာ မြောင်းပေး၊ ညုတုတု မက်ဆေ့ချိုပို့တဲ့ ပြင်သစ်မက ပို့။

“အေး.... ချောတယ်ဟ... ဒီည ငါ့အိမ် ကော်ဖီ လိုက်သောက်မလား”

ဆိုတဲ့ ငါးကြော် ကြိုက်တဲ့ ကြောင်လိမ္မာ ပြင်သစ်ထီးက ပြန်ဖြေလို ဖြေ။ အိုး... နေတတ်ရင် ကျေနပ်စရာ ပြင်သစ် ဖြစ်ရတာ၊ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား။

**အမှန်တရား တစ်တုံး**

ဒီလောက် စိတ်ညစ်စရာကောင်းတဲ့ ပြင်သစ်တွေရဲ့ ငါ မှန်တယ် ဆိုတဲ့ ဟာကြီးကဘယ်ကဘယ်လိုစ၊ ဖြစ်လာတာလဲ ဆိုတာ ကျုပ်မေးကြည့်ချင်တယ်။ (ဘာကြောင့်လဲဆိုတာ ကျုပ်ကတော့ ကောင်းကောင်း သိပြီးသားပေါ့။ ပြင်သစ် အကျင့်အတိုင်း မေးခွန်းထုတ် ကြည့်တာ။ ကိုယ်ပဲ ဖြေရမှာ သိသားပဲ။ မဆိုးဘူး နေ့။ ကိုယ်လုပ်ရတဲ့ အလှည့်ကျတော့လည်း မြိန်လိုက်တာ။) ကျုပ်အနေနဲ့ မနုဿဗေဒပညာရှင် မဟုတ်သလို သမိုင်းပညာရှင်လည်း မဟုတ်ပေမယ့် အဲဒီ အကြောင်း သိဖို့ ၁၇၈၉ ကာလနဲ့ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကာလဆီ ပြန်သွားကြည့်

ရမယ် ထင်တာပဲ။ ပြင်သစ်စာမှာ 'tracher' ဆိုတဲ့ ဘယ်သူ မှန်တယ်၊ ဘယ်သူ ကတော့ မှားတယ်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတဲ့ ကြိယာတစ်လုံး ရှိတယ်။ အဲဒီ ကြိယာမှာပဲ ဖြတ်တယ်၊ ပိုင်းတယ် ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် နောက်တစ်ခုလည်း ရှိနေပြန်ရော။ ခေါင်း ဖြတ်လည်း အဲဒီစာလုံးနဲ့ပဲ သုံးရတယ်။

၁၇၈၉ လောက်မှာ ဘယ်သူ မှန်တယ်၊ ဘယ်သူ မှားတယ် ဆိုတာကို ပြင်သစ်တွေက ဂီလော့တင်းကြီး (ခေါင်းဖြတ်ဓားစက်)နဲ့ မြိုင်မြိုင်ကြီး ဆုံးဖြတ် ခဲ့ကြတယ်။ စတုဒဿမြောက် လွှဲဘုရင်ရဲ့မြေး သေဋ္ဌာသမြောက် လွှဲဘုရင်က အဲဒီအချိန်မှာ ပြင်သစ်ထီးနန်းကို စိုးစံနေတာပေါ့။ (ဟဲ့... ၁၄ ဆက်မြောက် လွှဲ၊ ၁၆ ဆက်မြောက် လွှဲလို့ပဲ ရိုးရိုးပြောလည်း ရပါတယ်ဟ။) သူ့ကိုယ်သူလည်း နေမင်း ကြီးကနေ တိုက်ရိုက် ဆင်းသက်လာတဲ့ နေဘုရင်ကြီး ဆိုပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးကို အုပ်ချုပ်တိုင်း အုပ်၊ ချုပ်ချုပ်တိုင်း ချုပ်နေတဲ့ အချိန်။ တိုင်းပြည်ဘဏ္ဍာတွေကို ဆံပင်တုအစွပ်တွေနဲ့ ပွတ်သဘင်တွေမှာ သုံးချင်တိုင်း သုံးနေတဲ့ ကာလ။

ကြာလာတော့ ပါရီက စာတတ်ပေတတ်တွေက သည်းမခံနိုင်တော့ ဘူး။ အဲဒီတော့ ပြင်သစ်တောသား ဂလယ်အူကြောင်တွေကို မြှောက်ပေးပြီး ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကြီး ခြိမ့်ခြိမ့်သဲ ဆင်နွဲ့။ ဂီလော့တင်းကြီး ထွင်ပြီး ဘုရင် ရော၊ မှူးကြီးမတ်ရာတွေရော၊ ဘူဇာ သွေးစုပ်အကုန်လုံးကို အဲဒါကြီးနဲ့ ကစား ခိုင်း။ ခေါင်းကလည်း တစ်လုံးအပြင် နှစ်လုံးအပို မပါတော့ တစ်ခါပဲ ကစားနိုင် ကြ။ အဲဒီမှာတင် ဘုရင်စနစ်မျိုးပြုတ်။ ပါလီမန်စနစ် ပေါ်လာ။ အဆစ်ရလိုက် တာက ပြင်သစ်သားတွေ အစွန်းရောက်ကုန်တဲ့ ကိစ္စပဲ။

စစချင်း ရှင်းကြတဲ့ ကိစ္စက ပါရီသုံး ပြင်သစ်စကားကို နိုင်ငံတော် ဘာသာစကားအဖြစ် သတ်မှတ်တဲ့ ကိစ္စပဲ။ အဲဒီမတိုင်မီက ကိုယ့်နယ်ခံ စကား ကိုသာ ပြောကြဆိုကြတာ။ ပါရီသားတွေပြောတဲ့ ပြင်သစ်စကားကို ပါရီအပြင် မှာ ဘယ်သူမှ မသုံးကြ။ ပြင်သစ် ရှိတ်စပီးယားလို့ နာမည်ရဲ့ပေးထားကြတဲ့ မိုးလျှဲတို့ ပြဇာတ်အဖွဲ့ ပါရီမြို့ပြင်ထွက်ပြီး ပြင်သစ်တစ်ခွင် ဇာတ်ကထွက်ကြရင် ပရိတ်သတ်က ဘာမှ နားမလည်။ အဲဒီတော့ မိုးလျှဲရဲ့ ပြောင်မြောက်လှတဲ့ အနု အရွ ပြဇာတ်တွေလည်း ပါရီသုံး ပြင်သစ်စာကို နားမလည်တဲ့ တောသားကောင် တွေဆီက ရုံဝင်ခ ရဖို့အတွက် ဇာတ်စင်ပေါ်မှာ ဟိုပြေးဒီပြေး လူးလို့မ့်ပြရတဲ့ ဇာတ်ပေါကြီးတွေ ဖြစ်ကုန်ရော။

အဲလို အမိန့်ဩဇာမာလကာနဲ့ အတင်း စနစ်ပြောင်းလိုက်တဲ့အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးက လူတွေဟာ ကိုယ့်နယ်ခံစကားကို သွားပေရော့လဟယ် ဆိုပြီး လွှင့်ပစ်ကြရ။ ပါရိစံနှုန်းနဲ့ ပြင်သစ်စကား (အမှန်ဆုံး ပြင်သစ်စကား) ကို တရွတ် ဆွဲပြီး ပြောင်းသုံးကြနဲ့။ ဝှတွေလည်း ကျ၊ ဒုက္ခလည်း မသေးလှ။ ကိုယ့်အရပ်မှာ ကိုယ်ပြောတာပဲ ဘာလုပ်နိုင်တာမို့လို့ ဆိုပြီး သွားမပေါ့လိုက်နဲ့။ စေတနာ အပြည့်နဲ့ ဗဟိုအစိုးရ အသစ်စက်စက်လေးက ဂီလော့တင်းနဲ့ ကစားခိုင်းဖို့ အသင့်ပဲ။ လှုပ်လှုပ်ရှားရှား အားကစားပေါ့။ သို့သော် တစ်ခါတည်းပဲ ကစားနိုင် မှာ ဆိုတော့ မကစားရဖို့အရေး ပြောင်းပြောကြရတာပေါ့။

အစိုးရသစ်က ဉာဏ်ကလည်း ကောင်းတယ်။ လွှဲဘုရင်တွေလို မိတ်ကပ် အဖွေးသားနဲ့ မျှိုလိုက်၊ ဆို့လိုက်၊ မိတ်လိုက်လိုက် လုပ်ဖို့ပဲ ခေါင်းထဲ ရှိတာမျိုးမှ မဟုတ်တာ။ အဲဒီလို အတင်းပြောင်းခိုင်းတဲ့အတွက် ဆူညံပူညံဖြစ်ပြီး နောက် ထပ် တော်လှန်ရေး ထပ်ဖြစ်ရင် အဲဒီအခါ သူတို့ကိုယ်တိုင် ဂီလော့တင်းနဲ့ ကစား ရမယ့် အလှည့် ဆိုတာကို ကြိုသိတယ်လေ။ အဲဒီတော့ တစ်နိုင်ငံလုံးက တော သားတွေကို အရှေ့က တောသား အနောက်ဘက် ပို့၊ မြောက်ပိုင်းက တောသား တောင်ဘက် ပို့ပြီး ကိုယ်ဖြစ်ချင်တာ မဖြစ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရတာပေါ့။ ဒါမှ နေရာသစ် ရောက်လာတဲ့ တောသားနဲ့ ကျန်ခဲ့တဲ့ တောသား အချင်းချင်း ပြော ကြ၊ ဆိုကြဖို့ဆို ပါရိစံ ပြင်သစ်စကားကို ဘုံစကားအဖြစ် မသုံးမနေရ သုံးရ တော့မှာ။ ဉာဏ်ကောင်းလို့ အစိုးရ ဖြစ်လာတာပဲ။ ဘယ်ရမလဲ။

နေရာအနှံ့က တောသားတွေ လာစုနေကြတဲ့ ပြင်သစ် တပ်မတော်က တော့ ပါရိစံ ပြင်သစ်စကားကို ဒိုင်ခံသုံးတဲ့ အစိုးရအချစ်တော် အထူးစံပြ နိုင်ငံ သားကောင်း တပ်မတော်ကြီး ဖြစ်လာတာပေါ့။ ခုခေတ်ကာလအထိလည်း ဒီစနစ်ကြီးကို ပြင်သစ်အစိုးရ အဆက်ဆက် ကျင့်သုံးနေတုန်းပဲ။ ပြင်သစ် အရှေ့ တောင်ဘက် နိစ်မြို့က တက္ကသိုလ်ဆရာကို အနောက်မြောက်ဘက်က ဘရစ်တန် နယ်ကို ပို့လိုပို့နဲ့။

ဒါတင် မကသေးဘူး။ တော်လှန်ရေးအပြီး အစိုးရ အသစ်ကျပ်ချွတ် လေးက တီထွင်ပါရဂူ ဖိုးဆိတ်ဖြူပေပဲ။ ဂီလော့တင်းကစားနည်း ထွင်ရုံမကဘူး၊ ပြက္ခဒိန်အသစ်ကိုပါ ထွင်လေရဲ့။ နှစ်သစ်ကို စက်တင်ဘာလမှာ စတယ်။ 'လ' နာမည်တွေကိုလည်း ရောမနာမည် ပေါ်တောတောတွေ ပေးမယ့်အစား မဟာ

ပြင်သစ်နာမည်တွေ ပြောင်းပစ်တယ်။ မြူဆိုင်လတို့၊ မိုးရွာလတို့၊ ပုစွန်တုပ်ချက်စားတဲ့လတို့။ တစ်ပတ်မှာ ခုနှစ်ရက် ရှိရမယ့်အစား ဆယ်ရက် ထားတယ်။ အဲဒီတော့ တစ်လကို ပထမ ရက်ဒသပတ်၊ ဒုတိယ ရက်ဒသပတ်၊ တတိယ ရက်ဒသပတ် ဆိုပြီး သုံးပတ်ပဲ ရှိမယ်။ မက်ထရစ်စနစ်နဲ့လည်း ဘောင် မဝင် ဝင်အောင် ညှိပြီး ဒသမ ရက်ဒသပတ် ဆိုတာကြီးအထိ ထွင်ထားတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်အောင် ထွင်ခဲ့တဲ့ နောက်ကွယ်က 'ရီဘာ့ပီရဲ' ဆိုတဲ့ ပြင်သစ်သင်္ကေတသား လက်မည်းကြီးကတော့ ကိုယ့်အတတ် ကိုယ်စူးပြီး ထွင်ပြီး သိပ်မကြာဘူး ၁၇၉၄ မှာ ဂီလော့တင်းနဲ့ ကစားစေ ဆိုပြီး အမိန့်ခံလိုက်ရတဲ့အတွက် ခရစ်တော်မှာ အိပ်ပျော်သွားလေရဲ့။ ဟုတ်တယ်လေ။ ပုံမှန်ပြုကွဒိန်နဲ့ဆို တစ်လမှာ လေးပတ်၊ စနေ၊ တနင်္ဂနွေ လေးခါ နားရတာကို သင်းလုပ်မှ သုံးခါပဲ နားရတော့တယ်။ ပြင်သစ်တွေက သူတို့ ပိတ်ရက်တော့ အထိမခံဘူး။ အစိုးရက ရီဘာ့ပီရဲကို ဂီလော့တင်းနဲ့ မကစားခိုင်းရင် ထုံးစံအတိုင်း အစိုးရတစ်ဖွဲ့လုံး ကိုယ်ရှူး ကိုယ်ပတ် တော်လှန်ရေး ထပ်ဖြစ်ပြီး သူတို့ကိုယ်တိုင် ဝင်ကစားရမှာ ကြောက်တယ်လေ။

ခုလိုဟာတွေ ပြောနေရတဲ့ အကြောင်းအရင်းက ပြင်သစ်တွေ ဘာကြောင့် သူတို့ အမြဲမှန် ဆိုတဲ့ဟာကို သုံးသပ်ကြည့်ဖို့ ဇာတ်ကြောင်း ပြန်နေရတာပါပဲ။ တော်လှန်ရေး မတိုင်မီက ပြင်သစ်တစ်ပြည်လုံး တန်ဖိုးထားတဲ့ အရာတွေ၊ ယုံကြည်ထားတာတွေက တော်လှန်ရေးလည်း ပြီးရော ဂီလော့တင်းကြောင့် ပြုတ်ပြုတ်ပြုန်းရော။ အားလုံးက ကိုယ့်နိုင်ငံထဲမှာပဲ နိုင်ငံခြားသားတွေ ဖြစ်ကုန်ရော။ စကားလည်း ပေါက်အောင် မနည်း ပြောရ။ အရင်တုန်းက လုပ်လေ့ရှိတာတွေကိုလည်း အကုန် အသစ်တွေ အစားထိုးရနဲ့။

ကျုပ်အနေနဲ့ စောစောက ပြောခဲ့သလို သမိုင်းတွေ မနုဿဗေဒတွေ ထဲထဲဝင်ဝင် နားမလည်ပေမယ့် ပြင်သစ်သားတွေ တော်လှန်ရေးပြီးတဲ့နောက် နှစ် ၂၀၀ လောက် ကသောင်းကနင်း အကျိုးနည်းခဲ့ရတဲ့ ကာလမှာ အဟောင်းနဲ့ အသစ်ကြား အစွန်းတွေ ရောက်ကုန်တယ်လို့ပဲ ထင်မိတယ်။ ခုတော့ ပြင်သစ် တစ်နိုင်ငံလုံး ကျင့်သားရနေပါပြီ။ မဟုတ်ရင်လည်း ကျောင်းတွေမှာ ကျင့်သား မရမချင်း ခေါင်းထဲ ရိုက်သွင်းခံရပြီး အချိန်တန်ရင် ရလာကြမှာပါပဲ။ ပြင်သစ်တွေ နောက်ထပ် တွေးမိလာတာက သူတို့ နှစ် ၂၀၀ အတွင်း ကြိုးပမ်းခဲ့ရတဲ့

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး အသီးအပွင့်တွေကို ရိုက်ချိုးဖျက်ဆီးဖို့ ကြိုးပမ်းနေတဲ့ အဖျက်သမားတွေ ရှိနေတယ် ဆိုတာပါပဲ။

ဘယ်သူတွေကြောင့်လဲ သိကြမှာပေါ့။ ကောင်းကျိုးမပေးတဲ့ အင်ဂလို-ဆက်ဆွန် အုပ်စုတွေလေ။ ပြင်သစ်တွေအနေနဲ့ ဘုရင်စနစ်ကို အမြစ်ဖြုတ်၊ ခေါင်းပါဖြုတ်ပြီးတဲ့နောက် ရေလက်ကြားပဲ ခြားတဲ့ ဘီလပ်က ကောင်တွေက တော့ ဘုရင်စနစ်ကို သူ့ပထွေးလို ကိုးကွယ်နေကြသေးသပေါ့။ “ဘုရင်မကို ဘုရားသခင် ကယ်တော်မူပါ” လို့ နိုင်ငံတော်သီချင်းကို ဆိုလိုက်၊ ဟော... မကြာဘူး... “ဘုရင်ကို ကယ်တော်မူပါ” ဖြစ်လိုက်နဲ့ နိုင်ငံတော်သီချင်းကိုတောင် ကလီကမာ ဆိုတတ်ကြတဲ့ သောက်အင်္ဂလိပ်တွေနဲ့ သူတို့နဲ့ သွေးတော် သားစပ်ကြတဲ့ ဂျာမန်ဘုရင် ဗိုက်ရွဲကောင်တွေပေါ့။ စဉ်းစားကြည့်လေ။ သုံးစားမရတဲ့ ဘုရင်စနစ်ကို ပြင်သစ်တွေလို ဖြုတ်မချဘဲ အမိန့်တော်မြတ်တိုင်းပါ ဘုရား၊ လုပ်နေရတဲ့ ကောင်တွေက ဘယ်နေရာမှာ မှန်နိုင်မှာမို့လို့လဲ။ နောက် အင်္ဂလိပ် ကောင်တွေ အမေရိကတိုက်မှာလည်း ကိုလိုနီစစ်ရှုံးပြီး ခွေးပြေး ဝက်ပြေး ပြန်ပြေး လာခဲ့ရတယ်လေ။ ရှုံးမှာပေါ့... အမေရိကန်တောသားတွေဘက်က ပြင်သစ် တွေက ကူတိုက်ပေးတာကိုး။

သို့သော်လည်း ပြင်သစ်တွေ မှန်နေတဲ့အဖြစ်ကို ထုံးစံအတိုင်း မှားတာ မဖြစ်ဖြစ်အောင် အင်ဂလို-ဆက်ဆွန်တွေ လုပ်ခဲ့ကြပြန်ပါတယ်။ အင်မတန် ကြီးမြတ်လှတဲ့ နပိုလီယံကြီး ဝါတာလူးမှာ ခွက်ခွက်လန်တဲ့အထိ ရှုံးအောင် အင်္ဂလိပ်-ဂျာမန် တပ်ပေါင်းစုကြီးက လုပ်ခဲ့တယ်။ အေဘေးတွေက ဒါတင်မက သေးဘူး။ ပြင်သစ်တွေ မရခဲ့လိုက်တဲ့ စိန့်ဟယ်လီနာကျွန်းဆီ နပိုလီယံကြီးကို ပို့ပြီး အဲဒီမှာပဲ မာလကီးယားသွားတဲ့အထိ ချုပ်ထားနိုင်ခဲ့တယ်။

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကြီးပြီးလို့ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုအကြာမှာပဲ အင်္ဂလိပ် ကောင်တွေက သူတို့တိုင်းပြည်မှာ စက်မှုတော်လှန်ရေး ဆိုပြီး လုပ်တယ်။ တော် လှန်ရေးချင်း တူတူတောင် ပြင်သစ်တွေထက် တစ်လုံး ပိုရှုချင်တာသာ ကြည့်။ စက်မှုဆိုတာပါ ပါသေးတယ်။ နှစ်ရာချီ ထောင်ချီ တစ်ကမ္ဘာလုံး အားကိုးခဲ့ကြ ရတဲ့ ပြင်သစ်နည်းပညာတွေကို ချောင်ထိုးပစ်ခဲ့ရတဲ့အထိ သင်းတို့က တော်လှန် ရေးပြီးတော့ စက်တွေ၊ ကိရိယာတွေ ထွင်ခဲ့ကြတယ်။ အင်္ဂလိပ်တွေ ယုတ်မာတာ

တွေထဲမှာ ပြင်သစ်တွေ အသည်းအပေါက်ဆုံး ကိစ္စက ဘာလဲဆိုတော့ သင်းတို့ ပထမဆုံးဖွင့်ခဲ့တဲ့ မီးရထားဘူတာရုံကို ပေးခဲ့တဲ့ နာမည်ပဲ။ “ဝါတာလူး” ဘူတာ တဲ့။ ဒါသက်သက် ပြင်သစ်တွေကို သောက်ရှက်ခွဲတာ။ ဆိုတော့ ပြင်သစ်တွေ ခုလို ဖြစ်နေရတာ မမှန်ဘူးလား။ မှန်တာပေါ့... (Non ?)





**ပညတ်အမှတ် ( ၂ ) ။ ။ အလုပ် မလုပ်ရ။**

စနေ၊ တနင်္ဂနွေနှင့် အားလပ်ရက် ဆုံတဲ့အချိန်တွေက  
ဘာကြောင့်များ ပြင်သစ်ပြည်ကြီးကို ပိုစီးပွားတက်စေတာလဲ။

### အလုပ် မလုပ်ရ

“ဘဝဟာ အလုပ်လုပ်ဖို့ပဲ မဟုတ်ဘူးဗျ၊ အလုပ်ချည်းပဲ စွတ်လုပ်နေရင် သောက်ရူး ဖြစ်သွားမှာပေါ့”

ဒီစကားပြောခဲ့တဲ့ ပြင်သစ်ကြီး ဘယ်သူလဲ ဆိုတာ သိကြလား။ ရထား တွေပေါ်မှာ အီးပါချပြီး တော်လှန်ရေးကြီး အခွန်ရှည်ပါစေ အော်နေတတ်တဲ့ မင်းမဲ့ဝါဒီကောင်လည်း မဟုတ်ဘူး။ အတွေးအခေါ်တွေ ပီနေတဲ့ အနုပညာရှင် လည်း မဟုတ်ဘူး။ မျိုးကြီးရိုးကြီး အဆီယစ် ဘုတ်ထိုင်းတွေလည်း မဟုတ်ဘူး။ ပဉ္စမမြောက် ပြင်သစ်သမ္မတနိုင်ငံတော်ကြီးကို ထူထောင်ခဲ့တဲ့ မဟာသမ္မတကြီး ‘ချားလ်ဒီဂေါ့’ ဗျ။ ဒီဂေါ့က သူ့အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးကို ပြောသွားခဲ့ တာ။ ပြင်သစ်နိုင်ငံရေးမှာ သိပ်အရေးကြီးတဲ့ စကားတစ်ခွန်းပေါ့။

ပြင်သစ်တွေက အသက်ရှင်ဖို့ အလုပ်လုပ်ကြတယ်။ အမြဲကန့်လန့် တိုက်တဲ့ အင်ဂလို-ဆက်ဆွန်ကောင်တွေကတော့ အဲဒါကို အလုပ်လုပ်ဖို့ အသက် ရှင်နေကြတယ်ဆိုပဲ။ အင်္ဂလိပ်တွေ၊ ဂျာမန်ကောင်တွေက မနက် ၅ နာရီလောက် ထ၊ နေ့လယ်စာတောင် မစားနိုင်ဘဲ ဇောတွေကပ်ပြီး အလုပ်တွေ လုပ်၊ ညဉ့်နက် သန်းခေါင်အထိ လောဘတွေ တက်ပြီး နယူးယောက်က ကုမ္ပဏီနဲ့ စာချုပ်ချုပ်၊

အလုပ်လည်း တွင်၊ ပိုက်ဆံတွေလည်း ထော၊ မကောင်းဘူးလား။ ဟင့်အင်း။ မကောင်းပါဘူး။ ပြင်သစ်တွေမှာ ဒီထက် ပိုကောင်းတာတွေ ရှိတယ်လေ။

ဒီနေရာမှာလည်း ပြင်သစ်တွေ မှန်ပြန်တာပဲ။ မနက်လည်း နှစ်နာရီ လောက် အိပ်ရာထဲမှာ ပိုနှပ်ရ။ နေ့လယ် ထမင်းစားချိန်လည်း တစ်နာရီခွဲမက ဟင်း တစ်မည်ပြီး တစ်မည် စိမ်ပြေပြေ စား။ စကားတွေပြော။ ညနေစောင်းပြီ ဆိုတာနဲ့ ရုံးဆင်း။ ကိုယ့်ချစ်သူနဲ့ အာဘွားရှုလူး။ နှုတ်ခမ်းတင် မကဘူး။ နားရွက် က ဘုသီးကိုပါ ချိုချစ်စုပ်သလို စုပ်။ လခ နည်းနည်းတော့ လျော့ယူရတာပေါ့။ ပြန်ရတဲ့အခွင့်အရေးတွေက တကယ့်လူဖြစ်ကျိုးနပ်တဲ့အခွင့်အရေးတွေပဲဟာ။ ဟိုငတုံးကောင်တွေကတော့ နားလည်မှာ မဟုတ်။

အဲဒီအတွက်ကြောင့်လည်း အင်္ဂလိပ်စစ်စစ်ဖြစ်တဲ့ ကျုပ်က ပြင်သစ် မှာ လာနေတာပေါ့။ ဘိလပ်က ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှာ အလုပ်လုပ်ခဲ့တုန်းက တစ်ချိန်လုံး လစာတွေလည်း တိုးရ၊ ရာထူးလည်း ခဏခဏ တက်၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်လည်း ငါကွ ဆိုပြီး သိပ်မာန်တက်ခဲ့တာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ စနေ၊ တနင်္ဂနွေဆိုလည်း အလုပ် မှာ။ ညနေ ရုံးဆင်းဖို့ မပြောနဲ့၊ ညနက်အထိ အလုပ်လုပ်ရတာတွေ တဖြည်းဖြည်း သတိထားမိလာတော့ လုံးလုံး မပျော်တော့ဘူးဗျ။ ကိုယ့်ကောင်မလေးတောင် မမှတ်မိတော့လောက်အောင်ပဲ။ အဲ... အဲဒါကတော့ ရုံးဆင်းရင် အရက်ဆိုင် ရောက်သွားတာကိုး။ သောက်လိုက်၊ အိမ်ပြန် အိပ်လိုက်၊ အလုပ်ဆင်းလိုက်နဲ့ပဲ ဘဝကြီးက။

ဟော... ပြင်သစ်မှာ အလုပ်လုပ်ရတဲ့အခါ အာရုံလည်း မစားရဘူး။ ခေါင်းလည်း မစားရဘူး။ အဲ... ပိုက်ဆံကတော့ အရင်ကလောက် မဟားတရား မရှာနိုင်ဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ကြိုက်တယ်။ ပြင်သစ်တွေ အလုပ်အပေါ် ထားတဲ့ အတွေးအခေါ်ကို တစ်ခါတည်း သဘောတွေ စွတ်ကျသွားတယ်။

**ထူးရှယ် ရုံးပိတ်ရက်**

ပြင်သစ်တွေနဲ့အလုပ်လုပ်ရတဲ့အခါအခုမှ ကြုံဖူးမယ့်သူစိမ်းတစ်ယောက် ဆို တစ်နိုင်ငံလုံးက လူတွေ အလုပ်ရော လုပ်ကြရဲ့လားလို့ ထင်ကောင်း ထင်မိ ကြလိမ့်မယ်။ မယုံရင် သောကြာနေ့ နေ့ခင်းကျော်တဲ့အချိန် ရုံး တစ်ရုံးရုံးကို ဖုန်းဆက်ကြည့်ပါလား။ ဟိုဘက်က ဖုန်းလာကိုင်ရင် ဖုန်းဖြေတဲ့ ပြင်သစ်က ရူးနေလို့ပဲ။

ပြင်သစ်ဝန်ထမ်းတွေအနေနဲ့ နှစ်သစ်ကူး ရုံးပိတ်ရက်၊ အိစတာ တနင်္လာ၊ အလုပ်သမားနေ့၊ ဥရောပမှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ပြီးတဲ့နေ့ (မေ ၈)၊ သခင်ယေရှူး ရှင်သန်ထမြောက်တဲ့နေ့၊ သန့်ရှင်းသော ဝိညာဉ်တော် တနင်္လာနေ့ (ဇွန်လ ပထမ ဆုံး တနင်္လာ)၊ အမျိုးသား အောင်ပွဲနေ့ လို့ခေါ်တဲ့ ဘာစတီးနေ့ (ဇူလိုင် ၁၄)၊ မယ်တော်မာရီကောင်းကင်ဘုံ ကြွမြန်းတဲ့နေ့ (ဩဂုတ် ၁၅)၊ သူတော်စင်များနေ့ (နိုဝင်ဘာ ၁)၊ ပထမကမ္ဘာစစ် စစ်ပြေငြိမ်းတဲ့နေ့ (နိုဝင်ဘာ ၁၁)၊ ခရစ္စမတ်နေ့ ဆိုပြီး အများပြည်သူ ရုံးပိတ်ရက် ၁၁ ရက် ရတယ်။ ကံဆိုးတဲ့ နှစ်မှာ မေ ၁ ရက် နဲ့ မေ ၈ ရက် ပိတ်ရက်တွေက စနေ၊ တနင်္ဂနွေ ကျတယ်ဆိုရင် ပိတ်ရက်တော့ အစား ပြန်မရဘူး။ သို့သော် အင်္ဂါနေ့များ ကြုံကြည့်ပါလား။ အကုန်လုံး တနင်္လာ ကို အော်တို ရုံးမလာတော့ဘဲ ခွင့်ယူကြရော။ အဲဒီလို ပိတ်ရက်၊ ခွင့်ရက် တွဲသုံးလို့ ရတဲ့ နှစ်တွေမှာဆို အမေရိကန်ကောင်တွေ တစ်နှစ်လုံးနေမှ ရမယ့် ခွင့်ရက်တွေ ကို မေလနဲ့ ဇွန်လမှာတင် ပြင်သစ်တွေ အေးဆေးယူလို့ ရတယ်။ ဒါတောင် ခွင့်ရက်တွေ အများကြီး ထပ်ကျန်သေးတယ်နော်။

ပြင်သစ်ဝန်ထမ်း တော်တော်များများက တစ်နှစ်မှာ လစာပြည့် ခွင့် ရက် ၃၅ ရက် ရတယ်။ တချို့တွေဆို ဒီထက်တောင် ပိုများသေးတယ်။ ကျုပ် အရင် စာနယ်ဇင်းအလုပ်ဟောင်းမှာ ဆိုရင် တစ်နှစ်ကို ၃၇ ရက်တောင် ရတယ်။ ဒါ ရှေ့က ပြောထားတဲ့ အများပြည်သူ ရုံးပိတ်ရက်တွေအပြင် ထပ်ရတာတွေ နော်။ လစာပြည့်နဲ့။

အလုပ်ချိန်ပြက္ခဒိန်ကို ကြည့်ရင် ပြင်သစ်တွေရဲ့ ‘အသက်ရှင်ဖို့ အလုပ် လုပ်တာ၊ အလုပ်လုပ်ဖို့ အသက်ရှင်နေတာ မဟုတ်ဘူး’ ဆိုတဲ့ ခံယူချက်ကို ကောင်းကောင်း နားလည်သွားမယ်။ သောကြာနေ့ နေ့လယ်စာ စားပြီးပြီဆိုရင် လာမယ့် စနေ၊ တနင်္ဂနွေကို ကြိုတွေးပြီး ပြင်သစ်တွေရဲ့ စိတ်က အိမ်ပြန်ရောက် နေပြီ။ မေလ ဆိုရင်လည်း နွေရာသီ ရောက်ပြီ ဆိုတော့ အလုပ်တွေနဲ့ ခေါင်းစား မခံပေါင်။

ဒါပေမဲ့ ပြင်သစ်တွေကို လျော့တော့ မတွက်နဲ့ ကိုယ့်လူ။ ခင်ဗျား သူတို့ တွေ့နဲ့ အလုပ်လုပ်ဖူးရင် သိလာလိမ့်မယ်။ အဲဒီ အလုပ်ချိန် မဖြစ်ညစ်ကျယ်လေး အတွင်းမှာ ပြင်သစ်တွေ အလုပ်တွင်ကြသများ။ ခင်ဗျားအနေနဲ့ အလုပ်နဲ့ ပတ် သက်လို့ ပြင်သစ်တွေဆီ သွားရမယ် ဆိုရင် နေ့ခင်း ၁၂ နဲ့ ၂ နာရီအကြားတော့ ရှောင်။ သောကြာနေ့က လွဲလို့ ဘယ်ရက်ဖြစ်ဖြစ်နော်။ အဲဒါ ထမင်းစားတဲ့

အချိန်။ ပြင်သစ်တွေအတွက် အရေးကြီးဆုံး အလုပ်ထဲမှာ ထိပ်ဆုံးက ပါတယ်။ သောကြာနေ့ ဆိုရင်တော့ မနက် ၁၁ နာရီကျော်ရင် အလုပ် လုပ်ဖို့ ပြင်သစ်တွေ ကို ယောင်လို့တောင် သွားမရှာနဲ့။ ထုခံရလိမ့်မယ်။ နွေရာသီဖြစ်တဲ့ မေလ ၁ ရက်နေ့ကနေ ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်နေ့အထိလည်း အလုပ်ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ရင် စိတ်ကို လျှော့ထား။ အေးဆေးပေါ့ ကိုယ်လူ။ ပြင်သစ်မှာ ရောက်နေတာပဲ။ လောကကြီးက ပျော်စရာပါဗျာ။

တစ်ပတ်အလုပ်ချိန် ၃၅ နာရီ

ပြင်သစ်မှာ ၂၀၀၀ ခုနှစ်ကစလို့ တစ်ပတ် အလုပ်လုပ်ချိန်ကို ၃၉ နာရီ ကနေ ၃၅ နာရီ လျှော့ပစ်လိုက်တယ်။ အလုပ်ရှင်နဲ့ ဝန်ထမ်းကြား ညှိနှိုင်းပြီး လျှော့ကြရတာပေါ့။ အချို့က နေ့စဉ်အလုပ်ချိန် လျှော့တယ်။ အချို့က နေ့ တစ်ဝက် အားရက်တွေ ပေးတယ်။ ကျုပ်ဘောစိ ဆိုရင် တစ်နှစ်တာ ခွင့်ရက် ၂ ရက် ထပ်တိုးပေးတယ်။ ဆိုတော့ ကျုပ်ဆီမှာ ပုံမှန်ရထားတဲ့ ၃၇ ရက်ရယ်၊ ထပ်တိုး ၂ ရက်ရယ်။ တစ်နှစ်ကို လစာပြည့်ခွင့် ၅၉ ရက်ဗျ။ အများပြည်သူ ရုံးပိတ်ရက် ၁၁ ရက်ရယ်၊ စနေ၊ တနင်္ဂနွေတွေရယ် ထပ်ပေါင်းစမ်း။ ကိုယ့် ဘာသာကိုယ် အလုပ်တောင် လုပ်လိုက်ရဲ့လား မေးစိပွတ်ပြီး စဉ်းစားနေရ တယ်။ လစာလည်း တစ်ပြားမှ မဖြတ်ဘူးနော်။

အဲဒီအကြောင်း ရေလက်ကြား တစ်ဖက်ကမ်းက ဘီလပ်အမျိုးတွေနဲ့ အတ္တလန်တစ် တစ်ဖက်ခြမ်းက အမေရိကန်သူငယ်ချင်းတွေကို ပြောပြတော့ ဂျေဒိုးနပ်တွေ ကိုက်ကြတာပေါ့။ ကိုက်ပလေစေ။ ကိုယ်တွေက စင်ပေါ်က။

အဲဒီလိုဖြစ်လို့ လုပ်ငန်းတွေ ပျက်စီးကုန်တယ်လို့ မထင်လိုက်နဲ့။ အလုပ် အကိုင် အသစ်တွေတောင် ပိုဖန်တီးလာနိုင်သေးတယ်။ လျှော့ချလိုက်တဲ့ နာရီ တွေမှာ အလုပ် ဆက်လည်ပတ်ဖို့ နောက်ထပ်ဝန်ထမ်းတွေ ထပ်ခန့်ရတာပေါ့။ ပြင်သစ်အစိုးရကလည်း လုပ်ငန်းရှင်တွေကို ပံ့ပိုးပေးတယ်။

စစ်တမ်းအရပ်ရပ်ကိုလည်း ကြည့်လိုက်။ ပြင်သစ်တွေရဲ့ အလုပ်တွင်မှု၊ အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးပေးနိုင်မှုက ဇယားအပေါ်ကိုပဲ တက်တက်လာတာ။ ကျုပ် ပြောခဲ့သားပဲ။ ပြင်သစ်တွေက အလုပ်လုပ်ဖို့ အသက်ရှင်နေကြတာ မဟုတ်ဘူး။ အသက်ရှင်ဖို့အတွက် အလုပ် ကောက်လုပ်တာ။ အားလပ်ရက်မှာ ဇိမ်ခံဖို့ အလုပ်

ထ,လုပ်ကြတာ။ ဝန်ထမ်းတွေ ပိုအလုပ်ကြိုးစားအောင်လို့ အင်ဂလို-ဆက်ဆွန်  
 တွေ လုပ်နေကျ ဒီလအတွက် အထူးချွန်ဆုံး ဝန်ထမ်းဆိုပြီး ဓာတ်ပုံကြီး ချိတ်  
 ထားတာ ဘာညာတွေကို ပေါတောတောတွေ လုပ်တာလို့ပဲ ပြင်သစ်တွေက  
 ထင်တာ။ ပြင်သစ်တွေကို ပိုအလုပ်တွင်စေချင်ရင် နင်တို့ကို သက်တောင့် သက်သာ  
 ဖြစ်အောင် ပိုလုပ်ပေးမယ်လို့ တစ်ခွန်းတည်းသာ ပြောလိုက်။

အင်ဂလို-ဆက်ဆွန်တွေ လုပ်တာကို ပြင်သစ်တွေက အထင်မကြီး  
 သလို ပြင်သစ်တွေ လုပ်တဲ့အတိုင်း အင်ဂလိုတို့အုပ်စု လိုက်လုပ်ရင် အဲဒီကောင်  
 တွေ တစ်တိုင်းပြည်လုံး မွဲပြာကျသွားမှာ။ အူကြောင်ကြား အင်ဂလို-ဆက်ဆွန်  
 တွေနဲ့ မဟာပြင်သစ် မတူဘူးလေ။

ပြင်သစ်တစ်ယောက် အားလပ်ရက်ရှည် ရမယ် ဆိုရင် သူ့ရဲ့ ပြင်သစ်  
 ကားလေးထဲ ပြင်သစ်ဓာတ်ဆီ အပြည့် ထည့်မယ်။ ပြင်သစ်ကမ်းခြေ၊ ဒါမှမဟုတ်  
 ပြင်သစ်ကျေးလက် မဟုတ်ရင်လည်း ပြင်သစ်တောင်ပေါ်အရပ် တစ်ခုခုဆီ သွား  
 မယ်။ အဲဒီမှာ သုံးလေးရက် နေပြီး ပြင်သစ်စားစရာတွေကို ပြင်သစ်ဝိုင်နဲ့ တဝ  
 တပြ တွယ်မယ်။ ပြင်သစ်ပိုက်ဆံ ပြင်သစ်လက်ထဲပဲ ပြန်ရောက်တာ။ အဲဒီလိုမျိုး  
 အင်္ဂလိပ်ကောင် တစ်ကောင်ကို အားလပ်ရက်ရှည် ပေးကြည့်ပါလား။ သူတို့အမြဲ  
 အတင်းချနေကျ အိုင်ယာလန်ကောင်တွေရဲ့ လေကြောင်းလိုင်းကို စီးပြီး ဘူဂေး  
 ရီးယားကို သွားကြပါလိမ့်မယ်။

ပြင်သစ်တွေလည်း မသွားဘူး မဟုတ်ပါဘူး။ နိုင်ငံခြားခရီး ထွက်ကြ  
 ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အင်ဂလို-အာဝါဒါးတွေလောက် နိုင်ငံပိုက်ဆံတွေ မဖြုန်းတီး  
 ဘူး။ အေးလေ... အဲဒီကောင်တွေမှာ ပြင်သစ်တွေလို ဦးနှောက်လည်း မရှိ။  
 လှတပတ ရှုခင်းတွေလည်း မရှိ။ စားကောင်းသောက်ဖွယ်တွေလည်း ရှိမှ မရှိ  
 တာ။ ကျွတ်... ကျွတ်... ကျွတ်...။

ကဲ... ခင်ဗျားတို့ ယုံပြီမလား။ ပြင်သစ်တွေအတွက် အလုပ်လျော့လုပ်  
 လေ။ ပိုပြီး ချမ်းသာဇိမ်ခံရလေ ဆိုတာ။ ဒါကိုမှ ပြင်သစ်တွေ လွဲပါတယ် ဆိုပြီး  
 ခင်ဗျားတို့ ပြောနိုင်ကြသေးရဲ့လား။

**တစ်ပတ် အလုပ်ချိန် ၃၅ နာရီစနစ် အဆုံးသတ်သွားခဲ့လား**

အစိုးရအပြောင်းအလဲကြားမှာ အလုပ်ရှင်တွေနဲ့ မဟာလက်ယာယိမ်း  
 နိုင်ငံရေးသမားတွေ တစ်စခန်းထဲပြီး တစ်ပတ်အလုပ်ချိန် ၃၅ နာရီကိစ္စကို

မကျေမနပ်တွေ ဖြစ်လာခဲ့ကြတယ်။ အကြောင်းကတော့ အလုပ်ရှင်တွေအနေနဲ့ အချိန်ပိုင်းဝန်ထမ်းကို အချိန်ပြည့်ဝန်ထမ်းအတိုင်း လုပ်ခလစာ ပေးရတာ မကိုက် လို့တဲ့။ လက်ယာနိုင်ငံရေးသမားတွေကတော့ အင်ဂလို-ဆက်ဆွန်တွေရဲ့ တစ်ပတ် လုပ်ချိန် ၃၉ နာရီစနစ်က ပိုပြီး စိတ်ဓာတ် ကြံ့ခိုင်စေလို့ပါတဲ့။ သောက်ကျိုးနည်း နိုင်ငံရေးသမား ကောင်တွေရဲ့ တွေးပုံခေါ်ပုံ၊ သံဃာ့အား ဘုရား မဆန်သာ ဆိုသလို အစိုးရကလည်း ပုံမှန်အတိုင်း အလုပ်ချိန် တစ်ပတ် ၃၉ နာရီ ပြန်ဖြစ်စေ ဆိုပြီး ပြဋ္ဌာန်းပေးရသတဲ့။ သို့သော် ခြွင်းချက်လေးနဲ့ခင်ဗျ။ ပြင်သစ်တွေအနေနဲ့ သူတို့ ရပိုင်ခွင့်၊ ခံစားပိုင်ခွင့်တွေကို ထိခိုက်လာမယ် ဆိုရင် တစ်နိုင်ငံလုံး ဆန္ဒပြပွဲတွေ၊ သပိတ်စုံ သူပုန်ထတွေ ဖြစ်ကုန်တာ လူတိုင်း အသိ။ အဲဒီတော့ ပြင်သစ်နည်း ပြင်သစ်ဟန် စေ့စပ်တဲ့ နည်းနဲ့ အလုပ်ရှင်-ဝန်ထမ်း ကျေနပ်အောင် အစိုးရက ကြားဝင်ရတာပေါ့။ အလုပ်ရှင်တွေအနေနဲ့ အလုပ်ချိန် တစ်ပတ် ၄ နာရီပြန်တိုးဖို့ ဝန်ထမ်းတွေနဲ့ ညှိနှိုင်းရမယ်။ ဝန်ထမ်းတွေက ငြင်းချင်လည်း ငြင်းပိုင်ခွင့် ရှိ တယ်။ အဲ... သဘောတူတယ် ဆိုရင်တော့ ထပ်တိုးလိုက်တဲ့တစ်ပတ် ၄ နာရီအတွက် အပိုလုပ်ခလစာ တစ်ပြားတစ်ချပ်မှ မလျော့စေရဘဲ ထပ်ဆောင်းပေးရမယ်။ ကဲ... ကောင်းလိုက်တဲ့ ဖြေရှင်းချက်။ ဝန်ထမ်းတွေလည်း ကျေနပ်။ ဘာသပိတ်မှ လည်း မရှိတော့တဲ့အတွက် အစိုးရလည်း မျက်နှာကောင်းရ။ အလုပ်ရှင်တွေ ကတော့ မြှောက်ပေးတဲ့ နိုင်ငံရေးသမားတွေကို စိတ်ထဲက မအေးနဲ့တုပ်။

**အစိုးရဝန်ထမ်း ဒူးကလေးနှုန်း**

ပုံမှန်ရုံးချိန်အလုပ်တက်ရတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေထဲမှာ အလုပ်လုပ်ရတာ သက်သာလွန်းလို့ နာမည်ဆိုးအထွက်ဆုံး အုပ်စုက ‘ဖွန်ရှင်နဲလ်’ လို့ ပြင်သစ်လို ခေါ်တဲ့ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းတွေပဲ။ ပြင်သစ်လူရွှင်တော် ‘ကလို့’ ရဲ့ ပြက် လုံးထဲမှာ-

“ကျွန်တော့်အမေကတော့ ဖွန်ရှင်နဲလ်ပါ။ အဖေကလည်း ဘာအလုပ်မှ မလုပ်ပါဘူး” လို့ ထည့်ပြက်ရတဲ့အထိ။

ဖွန်ရှင်နဲလ်အုပ်စုမှာ ကျောင်းဆရာဆရာမတွေ၊ ရဲတွေ၊ ဆေးရုံဝန်ထမ်း တွေ၊ မီးသတ်သမားတွေ၊ အစိုးရရုံးကြီးရုံးလေး အသီးသီးက စာရေးစာချီအကြီး အသေး အစုံအလင် အစိုးရသိပ္ပံနဲ့ အစိုးရတက္ကသိုလ်တွေက သုတေသီတွေ ပါသပေါ့။ စာတိုက်ဝန်ထမ်းတွေနဲ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ထမ်းတွေကတော့ ဖွန်ရှင်နဲလ်

အစစ် မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူတို့မှာလည်း ဖွန်ရှင်နဲလ်တွေလို အစိုးရကို ခေါင်း ခဏခဏ ကိုက်အောင် လုပ်နိုင်တဲ့ အစွမ်းအစတွေ အကုန်ရှိတယ်။

တရားဝင် ကိန်းဂဏန်းတွေအရ ပြင်သစ်တစ်နိုင်ငံလုံးမှာ ဖွန်ရှင်နဲလ် သုံးသန်း သုံးသိန်းလောက် ရှိမယ်။ မဂ္ဂဇင်းတစ်စောင်ကတော့ ဖွန်ရှင်နဲလ် အစစ် တွေရယ်၊ ဖွန်ရှင်နဲလ် ဖားတစ်ပိုင်း ငါးတစ်ပိုင်းတွေရယ် အားလုံးပေါင်း ခြောက်သန်း ကျော်တယ်လို့ တွက်ထားတယ်။ ဒါ ပြင်သစ်တစ်နိုင်ငံလုံးက လုပ်သားအင်အားရဲ့ လေးချိုး တစ်ချိုးပဲ။ အဓိက ပြောချင်တာက အရေအတွက်ကို ပြောချင်တာထက် အဲဒီ ဖွန်ရှင်နဲလ်တွေကို သင်ခန်းစာ ပေးဖို့ ကြိုးစားတဲ့ ပြင်သစ်အစိုးရ မှန်သမျှ သာ ခွေးဖြစ်ကုန်ကြတဲ့ အကြောင်းပဲ။ ဆိုကြပါစို့။ အစိုးရက အဲဒါကို ကိုင်ဖို့ ပညာရေးဘက်မှာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွေ လုပ်မယ်လို့ ကြေညာလိုက်တာနဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ သန်းနဲ့ချီပြီး ဆန္ဒတွေ ပြကုန်ပြီ။ အလုပ်သမားတွေတင် မကဘူး။ ကျောင်းသား ကျောင်းသူတွေပါ ဝင်ပြကြသများ။ သူတို့လည်း အချိန်တန် ကျောင်း ပြီးရင် ဝန်ထမ်းဖြစ်ကြမှာ ဆိုတော့ အလုပ်သင် ဆန္ဒပြသပိတ်မှောက် မောင်မယ် လေးတွေပေါ့။

ပြင်သစ်မှာ ထူးပေမယ့် မဆန်းတော့တဲ့ ကိစ္စတစ်ခုက ဖွန်ရှင်နဲလ် တစ်ယောက် အချောင်ခိုလေလေ ပိုကောင်းတဲ့ နေရာကို အမြန်ရောက်လေလေ ဆိုတာပဲ။ ပြင်သစ်ပြည်ကြီးရဲ့ အကွက်လေးတွေနော်။ မှတ်ထားကြ။ ဘယ်နေရာ မှ သုံးစားမရတဲ့ မန်နေဂျာအဆင့် ဖွန်ရှင်နဲလ်တစ်ကောင်ကို ဌာနမှာ မမြင်ချင် တော့ရင် အဲဒီဘဲကို ရာထူးတိုးပြီး ဒီထက်ကြီးတဲ့ ဌာနပို့လိုက်မှပဲ ရသတဲ့။ အဲဒီ အခါမှ သင်းက ဌာနအသစ်မှာ စိတ်ဒုက္ခ သွားပေးတဲ့ အလုပ်ကို မခိုမကပ် လုပ်ပြ မှာ။

အစိုးရရုံးတွေရဲ့ အတွင်းဝန်တွေလည်း အဲဒီအတိုင်း ဆရာခိုတွေ များပါ။ ကျုပ်သူငယ်ချင်း သုတေသနမှူးတစ်ယောက်မှာ အတွင်းဝန်ခိုမကြီးတစ်ကောင်... အဲလေ တစ်ယောက် ရှိတယ်။ ရုံးခန်းထဲကို မမခိုက တီဗီကြီး သွင်း၊ နေ့လယ်စာ စားပြီးသွားတာနဲ့ ပြင်သစ်အသံ ထပ်ထားတဲ့ အမေရိကန်ရုပ်ရှင်တွေချည်း လိုမ့် ကြည့်နေတာတဲ့ဗျား။ သူငယ်ချင်းက မကျေနပ်တော့ ဌာနမှူးကို သွားတိုင်ပါသေး တယ်။

“ကျုပ်တို့ အဲဒီခနဲမကြီးကို အလုပ် ထုတ်ပစ်မယ် ဆိုရင် ဌာနတစ်ခုလုံး က အတွင်းဝန်တွေ သပိတ်မှောက်ကုန်ကြလိမ့်မယ်။ အလုပ်သမားသမဂ္ဂတွေ

အကြောင်းလည်း ကိုယ့်လူ သိသားနဲ့။ ကိုယ်လည်း ဘာမှ မတတ်နိုင်တာကြောင့် စိတ်မကောင်းပါဘူးကွယ်” ဆိုတဲ့ ဌာနမှူးရဲ့ ချွေးသိပ်စကားကြောင့် သူငယ်ချင်း ခမျာ လည်ပင်းကြီး လိမ်ပြီး တပ်ခေါက်ခဲ့ရတယ်။ နောက်ထပ် နှစ်နှစ်လောက် ငနဲမကြီးနဲ့ နှစ်ပါးသွားပြီးမှ ဆန္ဒတွေပြည့်သွားတဲ့အဖြစ် ကြုံရတယ်။ ဖြစ်ချင်တော့ သူနဲ့ ရာထူးတူ သုတေသီမှူး တစ်ယောက်က သူ့ အတွင်းဝန် ပင်စင်ယူသွားတာ ခြောက်လရှိပြီ ဆိုတာတောင် မသိဘူးတဲ့။ အဲလောက်အထိ အလုပ်ကို ဦးဆွေးဆံမြေ ခိုတာ။ ကိုယ့်အတွင်းဝန် ပင်စင်ယူသွားတာ ခြောက်လကြာလို့ ကြာမှန်းမသိ။ အဲဒီမှာတင် သူငယ်ချင်းဖြစ်သူက ခိုနာမကြီးကို ဟိုဘက် သုတေသီမှူးရဲ့ အတွင်းဝန်အဖြစ် ပြောင်းလုပ်လိုက်ပါနော် ဆိုပြီး အကွက်ရွှေ့လိုက်ရသတဲ့။

အလားတူပဲ ကျောင်း တစ်ကျောင်းကျောင်းမှာ စာမသင်ဘဲ ဗီဒီယိုတွေ ချည်း စာသင်တယ် ဆိုပြီး ဖွင့်ပြတဲ့ ကျောင်းဆရာ၊ နေ့လယ်စာ စားပြီး မူးနေတဲ့ ယစ်ထုတ်ကျောင်းဆရာ၊ ကျောင်းပိတ်ရက်ကို နှစ်ပတ် ပိုပြီး ဆွမ်းကြီးလောင်းတဲ့ ကျောင်းဆရာတွေကို ကျောင်းအုပ်ကြီးဖြစ်သူက ကန်ထုတ်ချင်တယ် ဆိုရင် အလုပ် ထုတ်ဖို့တော့ မစဉ်းစားနဲ့။ သူ့ကျောင်းထက် ပိုကောင်းတဲ့ ကျောင်းကို ရွှေ့တော် မူပါ ဆိုမှ ရတယ်။ ကျုပ်ကိုယ်တိုင်လည်း ပါပီညံ့အရပ်က အထက်တန်းကျောင်း တစ်ကျောင်းမှာ လက်ထောက် အင်္ဂလိပ်စာဆရာအဖြစ် တစ်နှစ်လောက် ဝင်လုပ် ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဘဝတူ ဆရာ၊ ဆရာမ တော်တော်များများက ဖိဖိစီးစီး သင်ကြ ပြကြပေမယ့် အချို့ကတော့ ကျောင်းနားက လွင်ပြင်မှာ ရေခဲ စက်တစ်စီးဖို့ရယ်၊ မြေထဲပင်လယ်မှာ ရေစိမ်ဖို့ရယ်ပဲ ခေါင်းထဲ ရှိကြတယ်။ ကျုပ်ကိုယ်တိုင် ဆရာခို တစ်ယောက်ရဲ့ သင်ကြားပုံ ရှယ်ဆန်းကြီးတစ်ခု ကြုံဖူးတာ ပြောပြမယ်။ ဆရာ သမားက အင်္ဂလိပ်စာ သင်တာနော်။ အတန်းထဲမှာ ချာလီချက်ပလင်း ဇာတ်ကား ဖွင့်ပြထားတယ်။ ကလေးတွေက ရယ်ကြတော့ တိတ်စမ်း ဆိုပြီးလည်း အော် လိုက်သေး။ ကောင်းလိုက်တဲ့ အင်္ဂလိပ်စာ သင်နည်း။ ဒီနည်းနဲ့ဆို ကလေးတွေ အင်္ဂလိပ်စာကို အင်္ဂလိပ်တွေထက် ကျွမ်းကျန်မှာ သေချာသလောက်ပဲ။ ကလေး တွေ ဇာတ်ကားကြည့်နေရင်း ငြိမ်သွားတဲ့အခါ သင်းက အတန်းထဲက အသာလေး လစ်ထွက်။ ဆရာများ နားနေခန်းမှာ ဆေးလိပ်လေး ဖွာပြီး နှပ်၊ ဒူးလေးက တနှန့်နှန့်၊ အမယ်လေး... ကောင်းလိုက်တဲ့ အသင်အပြ။ ကျောင်းအုပ်ကြီး သည်းမခံနိုင်တဲ့ အဆုံးမှာ ထုံးစံအတိုင်းပဲ အဲဒီ ချာလီချက်ပလင်း ဆေးလိပ်

သောက် ဆရာကောင်ကို ပါပီညံက လက်ရှိကျောင်းထက် ပိုကောင်း ပိုသာယာ တဲ့ စိန်ထရိုပက်က ကျောင်းကို ရွှေ့တော်မူပါ ဆိုပြီး တောင်းပန်တော်မူရတယ်။

ဖွန်ရှင်နဲလ်တွေ လက်သုံးစကားက သူတို့ တစ်ဘဝလုံးကို အစိုးရမင်း များအတွက် မြှုပ်နှံထားရပါသတဲ့။ အပြင်မှာ လုပ်တာထက်လည်း လခနည်း။ ရာထူးတိုးဖို့ကလည်း ကြုံတောင့်ကြုံခဲမို့ ခုလိုအလုပ်မှာ နည်းနည်း ပေါ့သလို လေး ဖြစ်နေရတာပါတဲ့။ တော်သေးတာပေါ့။ နည်းနည်းမို့လို့။ အဲဒါအပိုတွေ မျက်ရည်ချူတာ။ ဖွန်ရှင်နဲလ်တစ်ယောက် အဖြစ်ကို လူတိုင်း လိုချင်ကြတာ ချည်းပဲ။ တစ်လောတုန်းက အစိုးရ သန်းခေါင်စာရင်းဌာနမှာ ရုံးအကူနေရာ တစ်နေရာအတွက် အလုပ်ခေါ်သဗျာ။ ဆယ့်နှစ်တန်းအောင် အဆင့်ဆို ဝင်လျှောက် လို့ ရပြီ။ ဝင်လျှောက်တဲ့သူ ရှစ်ဆယ်ကျော်ထဲမှာ ပါရဂူဘွဲ့ရပြီးသား လူတွေရဲ့ အရေအတွက်က ခင်ဗျား ခြေရော လက်ရောမှာ ပါတဲ့ ရှိသမျှ အချောင်းတွေ ပေါင်းတာထက် ပိုများနေသေး။

ဒီလိုပါပဲ။ ပြင်သစ်တွေအတွက် ခေါင်းစား မခံရတဲ့ အလုပ်မှန်သမျှက လိုချင်စရာတွေချည်း။ ခေါင်းမစား အလုပ်ဟူသမျှ ဂုဏ်ရှိစွာပေါ့။

လုပ်စရာရှိလည်း လုပ်လိုက်ကြတာပေါ့

ဒီလို ဆရာခိုတွေ ရှိတာတောင်မှ လုပ်မယ်လို့ ရည်ရွယ်ထားတဲ့ လုပ်ငန်း မှန်သမျှ ပြင်သစ်တွေ အချိန်တန်ရင် ပြီးကြသဗျာ။ အံ့ဩစရာ မကောင်းပေဘူး လား။ တံတား ဆောက်မလား။ လမ်းဖောက်မလား။ မီးရထားလမ်းလား။ မြို့သစ် တည်မလား။ စိတ်မပူနဲ့။ အချိန်တန်တဲ့ အထိတောင် စောင့်စရာမလိုဘူး။ အေးဆေး ပြီးအောင် လုပ်လို့ ရတယ်။ အဲဒါ ပြင်သစ်တွေပဲဗျ။

ဘာကြောင့်များလဲ ဆိုပြီး တွေးနေလား။ သိရစေ့မယ်။ ပထမအချက် က ပြင်သစ်တွေ အလုပ်လုပ်ပြီ ဆိုရင် လုပ်ပြီပဲ။ ဘာမှ ဟိုပြောဒီပြော ကဖျက် ယဖျက်လာမလုပ်နဲ့။ ဂရုကိုမစိုက်ဘူး။ အမြန်ရထားလိုင်းအသစ်ဖောက်ရမလား။ ရတယ်။ ဖောက်ပေးမယ်။ ကျွန်တော်တို့ ရွာတော့ ရထားလမ်းက ကန့်လန့်ဖြတ် သွားလို့ အဆင်မပြေပါဘူး။ ကျွန်မတို့ ဒေသမှာတော့ အဲဒီလို ရထားလမ်းတွေ လာဖောက်တာ မကြိုက်ပါဘူး။ လာမပြောနဲ့။ တော်... တန်... တိတ်...။ ဒါ ကစားနေတာ မဟုတ်ဘူး။ အလုပ် လုပ်နေတာ။ အများ အကျိုးရှိဖို့ လုပ်နေတာ။

ခင်ဗျားရွာမှာ လူ ဘယ်လောက်ရှိလဲ။ ဒီလူလေး နည်းနည်းလေး အကျိုးထက် တစ်နိုင်ငံလုံး သွားရေးလာရေး အဆင်ပြေမယ့်ဟာတွေ လုပ်နေတာ။ သဘော ပေါက်တယ်နော်။

ဖြူချက်က ဖြုံစရာ မကောင်းဘူးလား။ အဲဒီလို အလားတူ စီမံကိန်းမျိုး အင်္ဂလိပ် ကောင်တွေသာ တစ်ချိန်တည်းမှာ လုပ်ရမယ်ဆိုရင် ပြင်သစ်တွေ ရထား လမ်းပြီးလို့ ကမ်းခြေကို ရထားလေးနဲ့တောင် သွားနေပြီ။ အင်္ဂလိပ်ကောင်တွေ မှာတော့ ပြီးဖို့ မပြောနဲ့။ စဖို့နေနေသာသာ ဒေသခံတွေနဲ့ သဘောထား ကြားနာ ပွဲတွေ တခြမ်းခြမ်းလုပ်ရင်း ငြင်းကြ ခုန်ကြလို့ ကောင်းတုန်း။

နောက်တစ်ချက်က ဆောက်လုပ်ရေးစီမံကိန်း အများစုကို ပြင်သစ် ပြည်ကြီးမှာ ပြင်သစ်တွေပဲ လုပ်ကြတာ။ ဘယ်လိုမျိုးလဲ ဆိုတော့ ၁၉၉၈ ခုနှစ် ပြင်သစ်မှာ လုပ်ခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာ့ဖလားအတွက် ဘောလုံးကွင်းအသစ်ကြီး ဆောက်ဖို့ အစိုးရက ဆုံးဖြတ်တယ်။ စီမံကိန်းကို ကိုယ့် ပြင်သစ်ဆောက်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီ တွေကိုပဲ ချပေးတယ်။ ဟော... ကမ္ဘာ့ ဖလားကန်ဖို့ ခြောက်လအလို ဇန်နဝါရီမှာ ဟီးဟီးထ ကွင်းသစ်ကြီးက အဆင်သင့်။ အဲ... ပြင်သစ်တွေ ခွက်ထိုးခွက်လန် ရယ်ခဲ့ရတဲ့ အင်္ဂလိပ်များရဲ့ အဖြစ်ကတော့ ဒီလို။ အင်္ဂလန်က အားကစားကွင်း ဟောင်းကြီးကို ဖြိုချပြီး ကွင်းအသစ် ဆောက်မယ်လို့ ဗြိတိသျှအစိုးရက ဆုံးဖြတ် တယ်။ ဆောက်ဖို့အတွက် စီမံကိန်းကို နိုင်ငံခြားသား သြစတြေးလျကောင်တွေကို ချပေးလိုက်တယ်။ အဲဒီမှာ ဘတ်ဂျက်လည်း ဝင်ထိန်းလို့ မရ။ နောက်ဆုံးပြီးရ မယ့် ရက်လည်း မပြီး။ ဘဝတွေ ပျက်လို့။ ကဲ... ပြီးချင်တဲ့အချိန်မှ ပြီးသွားတော့ လည်း ကမ္ဘာ့ဈေးအကြီးဆုံး အားကစားကွင်းကြီး ဆိုတဲ့ အကယ်ဒမီဆုပါ ရလိုက် သေး။ အင်္ဂလိပ်ကောင်တွေ တော်ပုံကို ကြည့်။

“ပြင်သစ်နည်း ပြင်သစ်ဟန်များ အခွန်ရှည်ပါစေသော်”

“ဗီဗလာ... ပြင်သစ်နည်း...။ ဗီဗလာ... ပြင်သစ်ဟန်...”

အသုံးမကျတဲ့ အသုံးကျမှုနဲ့ အသုံးကျတဲ့ အသုံးမကျမှု

ကျုပ်တို့ အင်ဂလို-ဆက်ဆွန်လူစားမျိုးက အမြဲတမ်း ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်တွေ ချလေ့ရှိတယ်။ အချိန်တန်လို့ ရည်မှန်းထားတဲ့အရာ မပြီးရင်တောင် မှ ပန်းတိုင်တွေ များများ သတ်မှတ်လေ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် တယ်တော်တဲ့ ငါပါလားလို့ ထင်လေပဲ။ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း ဟိုဟာတော့ ငါ ပြီးရတော့မဟဲ့။

ဒီဟာတော့ ရပြီးဖြစ်ရမယ့် ဆိုပြီး ဆတိုးနဲ့ ပန်းတိုင်တွေ သိပ်ချတတ်တဲ့ လူမျိုးပေါ့။ အဲ... ကိုယ်ရည်ရွယ်ထားတဲ့ဟာရဲ့ ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းပဲ ပြီးလည်း ကိစ္စမရှိပေါင်။ လုပ်ဖို့ကျန်နေတဲ့ ကိုးဆယ်ရာခိုင်နှုန်းကို မနက်ဖြန်ပြီးရမယ့် ပန်းတိုင်စာရင်းထဲ ထည့်ပေါင်းပြီး နောက်ထပ် ဆတိုးလေးနဲ့ အလုပ်မပြီးတဲ့ အကြောင်းပြချက်တွေ တသိကြီးပါတဲ့ ပါဝါပွိုင့် လှလှလေးတွေပါ လုပ်ကြတာပေါ့။

ပြင်သစ်တွေကျတော့ ပြောင်းပြန်ဗျ။ ပန်းတိုင် ဆိုတာ မချရလေကောင်းလေပဲ။ အဲဒီကိစ္စအတွက် အကြောင်းအရင်း နှစ်ချက် ရှိတယ်။

ပထမအချက်က ပြင်သစ်မှန်သမျှ ကျောင်းသားဘဝမှာ ပန်းတိုင်တွေ ချပေးခံရတဲ့ အဖြစ်ကို သောက်မြင်သိပ်ကပ်လောက်တဲ့အထိ ကြုံခဲ့ကြရတယ်။ အားနေ ဘာမှန်း မသိတာတွေကို အမှတ်နှစ်ဆယ်ဖိုး သတ်မှတ်အချိန်အတွင်း ပြီးအောင် လုပ်ခိုင်းတာ ခံရတာနဲ့ ပြီးရင် အိမ်ကို ရိပို့ကတ် ပို့ခံရတာနဲ့ ပန်းတိုင်မှန်သမျှ ကောင်းကျိုးကို မပေးတာ။ ပန်းတိုင်... ဟုတ်စ... ရွံလိုက်တာ... ဝေါ့...။

ဒုတိယအချက်က ပန်းတိုင်တွေ အများကြီး ကိုယ့်ဘာသာ သတ်မှတ်လည်း ရောက်မှာ မဟုတ်တာကို ကြိုသိနေတဲ့အတွက် ခေါင်းစားခံပြီး ဘာလုပ်တော့မလဲ။ တစ်ခုနှစ်ခု ဆို တော်ရောပေါ့။ အင်္ဂလိပ် သောက်ပေါက်ကောင်တွေလို ပန်းတိုင်ပြီး ပန်းတိုင် စွတ်ချနေစရာ မလိုပေါင်။

စာပို့တဲ့ ကိစ္စကိုပဲ ကြည့်။ အင်္ဂလိပ်ကောင်တွေဆို ပထမတန်းစား စာပို့ဝန်ဆောင်မှု ဖြစ်ရမယ့် ဆိုပြီး အားအားယားယား ကြုံးဝါးနေကြတယ်။ အဲဒီအတိုင်းဖြစ်ဖို့ စာတကယ် လိုက်ပို့တဲ့ စာပို့သမားက နည်းနည်း။ ဘယ်လိုပို့ရမလဲ ဆိုတာ အဖြေရှာ၊ တွေးနေတာနဲ့တင် အချိန်ကုန်နေတဲ့ ကောင်တွေက ခပ်များများရယ်။

ပြင်သစ်တွေမှာလည်း ပထမတန်းစား၊ ဒုတိယတန်းစား စာပို့ဝန်ဆောင်မှု ဆိုပြီး နှစ်မျိုး ရှိတာပဲ။ သို့သော် အင်္ဂလိပ်ကောင်တွေလို နှစ်ဆယ့်လေးနာရီအတွင်း စာပို့ပေးနိုင်တဲ့ ပထမတန်းစား ဝန်ဆောင်မှုဖြစ်ဖို့ချည်း တိုင်ပတ်ရင်း ကြုံးဝါး၊ ကြုံးဝါးရင်း တိုင်ပတ် မနေပါဘူး။ ပြင်သစ်တွေအတွက်က စာရောက်နေလား။ ရောက်တဲ့စာ ဖွင့်ဖတ်ရမှာပေါ့။ စာမရောက်သေးဘဲ လမ်းမှာပဲ ရှိသေးလား။ အို... ပူစရာမလိုပေါင်။ အချိန်တန် ရောက်လာမှ ဖတ်တာပေါ့။ အဲဒီလို သဘောထားကြတာဗျ။

အင်္ဂလိပ်တွေကျတော့ စွမ်းဆောင်ရည်ညွှန်းကိန်း အချက်အလက် တွေကို သွားဖြဲ နားဖြဲ အာရုံတွေ စွတ်စိုက်။ အဲဒီလိုစိုက်လေ သုံးစားလို့ မရ အောင်ကို စုတ်ပြတ်သတ်လေပဲ။ အဲဒါလည်း သောက်မှတ် မရှိဘူး။ မကြာသေး ခင်တုန်းက လန်ဒန်မြို့ထဲကနေ လန်ဒန်လူတန်လေဆိပ်ကို သွားတဲ့ ရထား စီးခဲ့ရပုံ အဖြစ်သနစ်အကြောင်း ပြောပြမယ်။ တကယ်တော့ ကျုပ်က လေဆိပ် မရောက်ခင်မှာ ရှိတဲ့ စိန်အယ်ဘန်ဘူတာမှာ ဆင်းချင်တာ။ ပုံမှန်ဆို အဲဒီမှာ ရပ်တယ်။ ဖြစ်ချင်တော့ လန်ဒန်မြို့ထဲကအထွက် ကြားဘူတာတစ်ခုလည်း ရောက်ရော ခု ထွက်လာတဲ့ ရထားက ပုံမှန်ထွက်ချိန်ထက် ဆယ်မိနစ် နောက်ကျ နေတဲ့အတွက် နောက် ဘယ်ကြားဘူတာမှာမှ မရပ်တော့ဘဲ သတ်မှတ်ချိန်အတိုင်း ခရီးဆုံးရောက်အောင် လူတန်လေဆိပ်ကိုသာ တိုက်ရိုက် မောင်းတော့မယ့် အကြောင်း စပီကာကနေ ကြေညာပါလေရော။ ကောင်းလေစွ။ အဲဒါနဲ့ ကျုပ် အပါအဝင် ခရီးသည်အကုန်နီးပါး ရထားထဲက ထွက်၊ နောက်လာမယ့် ရထား တစ်စီးကို မိနစ်နှစ်ဆယ်ကြာ ရပ်စောင့်ကြရတာပေါ့။ ကဲ... နောက်ဆုံးရလဒ်က ဘာလဲဆိုတော့ နောက်ကျမှာစိုးလို့ မရပ်တော့တဲ့ ရထားအခွဲကြီးက သတ်မှတ် အချိန်အတိုင်း လူတန်လေဆိပ်ကို ရောက်။ ကြားဘူတာ ဆင်းမယ့် ခရီးသည် တွေတော့ အကုန်နောက်ကျ။ ကောင်းလိုက်တဲ့ အင်္ဂလိပ်စိမ့်ခန့်ခွဲမှုစနစ်ကြီး။ ထို့...။

ပြင်သစ်ရထားတွေကတော့ ဒီလိုမဟုတ်။ ပါရီဆင်ခြေဖုံးမှာပြေးတဲ့ ခပ်စုတ်စုတ် ရထားမျိုးတောင် မိနစ်နည်းနည်း နောက်ကျပြီး ဂိတ်ဆုံးကို တအိအိ နဲ့သာ ရောက်ချင် ရောက်မယ်။ ပုံမှန်ချိန်ထက် ဆယ်မိနစ်လောက် ပိုစီးရလည်း အဲဒီဆယ်မိနစ်လောက် နောက်ကျတာအပြင် ဘာဖြစ်တာမှတ်လို့။ ပြေးဟယ်၊ ဆင်းဟယ်၊ တက်ဟယ်၊ ရထား ပြောင်းဟယ်နဲ့ ဘာမှ ခေါင်းစားစရာ မလိုဘူး။ ဖတ်လက်စ သတင်းစာတောင် အေးဆေး ပြီးအောင် ဖတ်လို့ရသေး။ မက်ဆွေချ် လည်း ပို့ချင် ပို့။ အင်္ဂလိပ်ပေါ့ကောင်တွေ မိနစ် နှစ်ဆယ်လောက် အီစလံဝေ စိတ်ညစ်ရတဲ့နေရာမှာ မဟာပြင်သစ်တွေက ဆယ်မိနစ် ကုန်လို့ ကုန်လိုက်မှန်း တောင် မသိ။ အေးရာအေးကြောင်း မုန့်စိမ်းပေါင်းပဲ။

ရထားပျက်တဲ့အခါတော့ ဘယ်တတ်နိုင်ပါ့မလဲ။ စက်ပဲ ပျက်မှာပေါ့။ အဲဒီတော့လည်း ပြင်ပြီးတဲ့အထိ စောင့်ကြရတာပေါ့။ သို့သော် အင်္ဂလိပ်ကောင်

တွေလို ရထား နောက်ကျတာ ဘယ်လို ကာကွယ်ရမလဲ ဆိုပြီး စစ်တမ်းတွေ၊ လေ့လာတာတွေနဲ့ လေ့ကျင့်နေတဲ့ နေရာတွေမှာ ပိုက်ဆံသုံးမယ့်အစား ပြင်သစ်တွေ ကတကယ့် ရထားစနစ်အတွက် ပိုက်ဆံသုံးတာ။ ဆိုတော့ ဘယ်သူက အသုံးကျ တယ်၊ အသုံးမကျဘူး ဆိုတာ အကွင်းအကွင်း မှန်တီဟင်းလို မြင်လာလိမ့်မယ်။

**အစည်းအဝေး လုပ်ဖို့အတွက် အစည်းအဝေးတစ်ခု ကြိုလုပ်ကြစို့**

ကျုပ်အနေနဲ့ ပြင်သစ်ပြည်ကြီးမှာ အလုပ် လာမလုပ်ခင်အထိ အစည်း အဝေး ဆိုတာ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ ချရမယ့် နေရာ ဆိုပြီး မိုက်မဲတွေဝေစွာ ထင်ခဲ့ ဖူးပါတယ်။

သိပ်မကြာဘူး။ ပြင်သစ်တွေနဲ့ ကြုံပြီး အမြင်မှန် ရသွားတာက ပြင်သစ် အစည်းအဝေးဆိုတာ ကိုယ် ပြောချင်တာ ပြော၊ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ပြန် နားထောင်ဖို့ ဆိုတာပဲ။ အဲ... သေလောက်အောင် အရေးကြီးတဲ့ဟာ ဆိုရင်တော့ သူများပြောတာလည်း နားထောင်ကြရတာပေါ့။ ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ခုခု ထွက်စေ ချင်တယ် ဆိုရင်တော့ နောက်ထပ် အစည်းအဝေးတစ်ခု ထပ်လုပ်ပေါ့။

ကျုပ်လုပ်ခဲ့တဲ့ စာနယ်ဇင်းအဖွဲ့မှာတုန်းက အစည်းအဝေးတိုင်းအတွက် စချိန်-ဆုံးချိန် သတ်မှတ်ပေးတာနဲ့ ကြုံခဲ့ရဖူးသဗျ။ အဆုံးသတ်ချိန် မတိုင်ဘဲ အစည်းအဝေးကို လက်စသတ် ကြည့်။ အဲဒီကောင် သေဖို့သာ ပြင်ပဲ။ ဥပမာ- မဂ္ဂဇင်းအသစ် တစ်စောင် ထုတ်ဖို့ မဂ္ဂဇင်းနာမည်ရှာရေး ခေါင်းစဉ်နဲ့ နှစ်နာရီ ကြာ အစည်းအဝေးတစ်ခု လုပ်စေ ဆိုပြီး စီစဉ်ထားတယ် ဆိုကြပါစို့။ အစည်းအဝေး စပြီး ဆယ်မိနစ်အတွင်း ပေးချင်တဲ့နာမည် ထွက်လာဖို့ စိတ်မကူးနဲ့။ ရှင်းအောင် ထပ်ပြောရရင် ဘယ်လောက်လှတဲ့ နာမည်ဖြစ်ပါစေ၊ နှစ်နာရီကြာ စည်းဝေးကြ ရမယ့်ဟာ ဆယ်မိနစ်နဲ့ ရလာတဲ့ နာမည် ဖြစ်တဲ့အတွက် အဲဒီနာမည်ကို ပြင်သစ် တွေက ခေါင်းထဲ မထည့်ရေးချ မထည့်။

အဲဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ ကျုပ်ကိုယ်တိုင် အစည်းအဝေးတစ်ခု ကမကထ ပြုပြီး လုပ်ခဲ့ရတုန်းကအကြောင်း ခင်ဗျားတို့ကို ပြောပြမယ်။ ဖြစ်ချင်တော့ အစည်းအဝေး စပြီး နာရီဝက်အတွင်းမှာ ကိုယ် လိုချင်တာ၊ ဆွေးနွေးချင်တာ တွေဆုံးဖြတ်ပြီးသွားတော့ “အစည်းအဝေးပြီးဆုံးကြောင်းကြေညာအပ်ပါသည် ခင်ဗျား...” ပေါ့။ အဲဒါကို ကျုပ်ဘောစိမက သိလည်း သိသွားရော -

“ဒီလို အချိန်မစေဘဲ ပြီးသွားတဲ့ အစည်းအဝေးက ဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ ကောင်းမွန် မှန်ကန်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် ဟုတ်၊ မဟုတ် ဆွေးနွေးရန် နောက်ထပ် အစည်းအဝေးလုပ်စေ” ဆိုပြီး တစ်ချက်လွှတ် အမိန့်တော် ချတော်မူတယ်။

ကျုပ်တို့ အစည်းအဝေး အများစုမှာ ဆွေးနွေးမယ့် အကြောင်းအရာ သတ်မှတ်ထားတာ ပုံမှန်အားဖြင့် မရှိသလောက်ပဲ။ ရှိလည်း ဂရုစိုက်ပြီး အဲဒီ ဟာအတိုင်း ပြောကြမယ် ထင်လား။ ဝေးသေး။ ဆွေးနွေးစရာ အစီအစဉ် ဆယ်ခု ရှိရင် ထိပ်ဆုံးနှစ်ခု ပြောပြီး ဆိုပြီးကြတာနဲ့ အဲဒီအစည်းအဝေး အစီအစဉ် စာရွက် ကြီးကို လက်ကကိုင်ပြီး ကျွန်တော်ကတော့ ဟိုကိစ္စလေးကို ဘယ်လို ထင်မိ တယ်၊ ကျွန်မကတော့ ဒီလိုမျိုးလေး တွေးမိတယ် ဆိုပြီး ကိုယ် ပြောချင်တာတွေ လျှောက်ပြောရင်း ချော်တောတွေ ငေါ့ကုန်ရော။ ဒါနဲ့တင် ဆွေးနွေးရမယ့်ဟာ တွေဘက် ပြန်မရောက်တော့ဘဲ သတ်မှတ်အစီအစဉ် ဆယ်ခုထဲက နောက် ကျန် တဲ့ ရှစ်ခုကို ဘယ်သူမှလည်း သတိမရ၊ ခေါင်းထဲမှာလည်း မရှိတော့။

ဒါမျိုးတွေကြောင့်လည်း ပြင်သစ်တွေ အသုံးမကျတဲ့အဖြစ် ရောက် တယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ တစ်ခါတလေ ကျုပ် သဘောပေါက်လာတာက ဆုံးဖြတ် ချက် မချဖြစ်တာ ပိုတောင် ကောင်းသေးတယ် ဆိုတာပဲ။ ပြဿနာတစ်ခုခု ကြုံ ရလို့ ဆွေးနွေးရမယ်၊ ဆုံးဖြတ်ရမယ် ဆိုပြီး အစည်းအဝေး လုပ်တဲ့အခါ ခုနကလို လိုရင်းမရောက်ဘဲ ဟိုပတ်ဒီပတ်၊ ထွေရာလေးပါး၊ ပေါက်ကရလေးဆယ်၊ တွေ့ကရာ ရှစ်သောင်းတွေ အလှအယက် ပြောရင်း ပြဿနာက သူ့ဘာသာသူလည်း ပြေ လည်ချင် ပြေလည်သွားမယ်။ မဟုတ်ရင်လည်း ဘောင်မဝင်တော့တဲ့ အူကြောင် ကြား ပြဿနာ ပေါတောတောကြီး ဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ်သွားလိမ့်မယ်။ အဲဒီတော့ ဆုံးဖြတ်ချက် မှားတာ ကြုံရမယ့်အစား ဘာဆုံးဖြတ်ချက်မှ မချတာ ပိုမကောင်း ဘူးလား။

ဆိုတော့ ပြင်သစ်တွေ အသုံးမကျဘူး ဆိုတဲ့အဖြစ်က ပိုလို့တောင် အလုပ် ဖြစ်သေးတယ်။ အင်္ဂလိပ်တွေနဲ့ ပြောင်းပြန်။ ဟိုကောင်တွေက အသုံးမကျမလိုလိုနဲ့ သုံးစားလို့ကို မရတဲ့ ကောင်တွေ။

ဆန္ဒ... ဆန္ဒ... ပြုပြု၊ သပိတ်... သပိတ်... မှောက်မှောက်

ကျုပ်ရဲ့ ပထမစာအုပ် ‘ချေးပေတဲ့ တစ်နှစ်တာ’ ထဲမှာ လူတိုင်း အလေး အနက် မျက်ခွက်ပြောင်ကြတဲ့ ဟာသတစ်ခု ပါတယ်။ အလေးအနက် မျက်ခွက်

ပြောင်တယ် ဆိုတာ ဘယ်နှာကြီးပါလိမ့်။ စားသောက်ဆိုင် တစ်ဆိုင်ဆိုင် သွားရင် ယနေ့ ရနိုင်မယ့် မိန်းမအစီအစဉ် ရွေးချယ်မှု ဆိုပြီး ရှိတယ်မဟုတ်လား။ ပြင်သစ် မှာတော့ ဒီလမှာ လုပ်မယ့် ဆန္ဒပြပွဲတွေထဲက အကောင်းဆုံး ဆန္ဒပြပွဲ ဆိုတာ ရှိတယ် ဆိုပြီး ပြောင်ကြတာကို ပြောတာ။ မချီသွားဖြဲလေး ပြောင်ကြတာပေါ့။ ထိခံနေဆီ ရထားဝန်ထမ်းတွေ ပြပြန်ပြီ။ ဟော... မကြာဘူး၊ ဘတ်စ်ကားယာဉ် မောင်းတွေ ပြပြန်ပြီ။ သူတို့တွေ ပြပြီး ပြီးပြီလား။ ဟင့်အင်း။ ရဲတွေ၊ စားပွဲထိုး တွေ၊ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေ၊ ကုန်ကုန်ပြောရရင် အပြာမင်းသား၊ မင်းသမီး တွေတောင် ပါသေး။ အလကား... သောက်ပိုတွေ မပြောပါနဲ့ကွာလို့ ထင်ချင် လည်း ထင်။

ကဲ... အခု အတည်ပြောမယ်။ ပြင်သစ်တွေ သပိတ်မှောက်လွန်း၊ ဆန္ဒ ပြလွန်းအားကြီးတယ် ဆိုတာ တကယ်ပါ။ ဘာကြောင့် ပြကြ၊ မှောက်ကြလဲ ဆိုရင် အလုပ်ဖြစ်လို့ပေါ့။

အလုပ်ဖြစ်ပုံက ဒီလို။ ကားပစ္စည်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လက်ဝဲစွန်း အလုပ် သမားသမဂ္ဂ တစ်ခုခုက မကျေနပ်တာတွေ ရှိလို့ သပိတ် စ၊ မှောက်တယ် ဆိုပါစို့။ သူတို့နောက်မှာ စက်မှုလုပ်သား အကုန်လုံးနဲ့ တစ်နိုင်ငံလုံးကပါ အုန်းအုန်း ကျွက်ကျက် ထပြီး သပိတ်ထဲ ဝင်လာကြပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီတော့ အစိုးရလည်း တင်းမခံနိုင်။ လုပ်ငန်းရှင်တွေလည်း ခေါင်းမာလို့ မရ။ သပိတ်မှောက်သူများ အနိုင်။ မိုက်တယ်မဟုတ်လား။ အလုပ်ဖြစ်ပါတယ်ဆို။

ဘယ်လုပ်ငန်းခွင်၊ ကုမ္ပဏီမှာမဆို လုပ်သားတိုင်း၊ ဝန်ထမ်းတိုင်းဟာ ပြင်သစ်မှာ ရှိတဲ့ 'အလုပ်သမား အထွေထွေကွန်ဖက်ဒရေးရှင်းသမဂ္ဂ'၊ 'အမျိုး သမီး အလုပ်သမားအင်အားစုသမဂ္ဂ'၊ 'ခရစ်ယာန်အလုပ်သမား ပြင်သစ်ကွန်ဖက် ဒရေးရှင်းသမဂ္ဂ'၊ 'အလုပ်သမားဒီမိုကရက်တစ်ပြင်သစ်ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်းသမဂ္ဂ'၊ အဲဒီကနေ ခွဲထွက်လာပေမယ့် အင်အားတောင့်တဲ့ 'တောင်ပိုင်းသမဂ္ဂ' ဆိုပြီး မဟာဧရာမ အလုပ်သမားသမဂ္ဂ ငါးခုအနက် တစ်ခုခုရဲ့ အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်တတ်ကြ တယ်။ ဥပမာပြရရင် အလုပ်သမား အထွေထွေ ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်း သမဂ္ဂက မကျေနပ်ချက်တွေရှိလို့ သပိတ်မှောက်ကြပြီ ဆိုတာနဲ့ တစ်နိုင်ငံလုံးက ရထား တွေ၊ ဘတ်စ်ကားတွေ၊ စက်ရုံတွေ၊ ဆေးရုံတွေ၊ ဓာတ်အားပေးဝန်ဆောင်မှုတွေ၊ ရုပ်သံလိုင်းတွေအကုန် အသက်ငင် ဖုတ်လှိုက်ဖုတ်လှိုက် ဖြစ်ကုန်ပြီ။ (တစ်ခါ တလေ ဒီထက် ဆိုးတာတွေတောင် ဖြစ်တတ်သေး။)

အဲ...သပိတ် အားပျောသွားတာ၊ သပိတ် မအောင်တာတွေလည်း မကြာ မကြာ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အစိုးရက တင်းထားလို့ မဟုတ်ဘူး။ သမဂ္ဂငါးခု အချင်း ချင်းလည်း တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု မတည့်ကြတော့ ဘုကလန့်တွေ လုပ်ရင်း သပိတ် မအောင်မြင်ရတာ များတယ်။ အလုပ်သမား ဒီမိုကရက်တစ် ပြင်သစ် ကွန်ဖက် ဒရေးရှင်းသမဂ္ဂအောက်က ပါရီမြို့ ဘတ်စ်ကားဝန်ထမ်းတွေ အလုပ်မဆင်းဘဲ သပိတ်မှောက်ကြရင် ပြိုင်ဘက် တောင်ပိုင်းသမဂ္ဂအောက်က ဝန်ထမ်းတွေက သောက်ကျင့်ယုတ်ပြီး အလုပ်ဆင်း။ အချိန်ပိုတွေတောင် လုပ်လိုက်သေး။ အဲဒီ တော့ ဒီမိုကရက်တစ် သမဂ္ဂဘက်က ကောင်တွေက ငပေါကြီးတွေ ဖြစ်ပြီး လုပ် အားခ မရတာပဲ အဖတ်တင်တယ်။ အဲဒီလို... အဲဒီလို...။

တကယ့်ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်တွေအရ သမဂ္ဂ တစ်ခုစီမှာ ပြင်သစ် ပြည်ကြီးမှာ ရှိတဲ့ စုစုပေါင်း လုပ်သားအင်အားစုရဲ့ ရှစ်ရာခိုင်နှုန်းလောက်စီပဲ သမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် ရှိကြတာ။ သမဂ္ဂငါးခု ပေါင်းရင်တော့ မနည်းဘူးပေါ့။ သမဂ္ဂတွေ တအား အားကောင်းလာရတဲ့ အကြောင်းအရင်းက ရုပ်သံလိုင်းတွေ လုပ်ပုံကိုင်ပုံ ကြောင့်လည်း ပါတယ်။ အလုပ်သမားနဲ့ ဝန်ထမ်းတွေက လုပ်ငန်းခွင်မှာ မကျေနပ် တာတွေ များလာလို့ သပိတ်မှောက်တော့မယ်လို့ သတင်းမကြားလိုက်နဲ့။ စကား ရေပက်မဝင် ပြောနိုင်တဲ့ သမဂ္ဂအမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင်ကောင်တွေကို ရုပ်သံလိုင်း တွေက အင်တာလာဗျူးတော့တာပဲ။ တကယ် ဒုက္ခရောက်နေတဲ့ အလုပ်သမား များကတော့ ဘာမှ ပြောခွင့်မကြုံပါဘူး။ ဒါနဲ့ပဲ သမဂ္ဂတွေရဲ့ သြဇာက မီဒီယာ ကြောင့် ဂေါ်ဇီလာလောက် ကြီးလာရတာပေါ့။

တစ်ခါတစ်လေကျတော့ သပိတ်သာ မှောက်ကြတယ်။ အကြောင်း အရင်း မည်မည်ရရ ပြစ်ရာက သိပ်မရှိလှ။ ဥပမာ- သာမန် ဝန်ထမ်းငယ်တွေရဲ့ လူမှုဘဝ ပိုအဆင့်မြင့်အောင် အစိုးရက လုပ်ပေးရေးအတွက် ဆိုပြီး ရထား ဝန်ထမ်းတွေက တစ်နေ့တာ အလုပ်မဆင်းဘဲ သပိတ်မှောက်ကြတယ်။ (ဒီတော့ အလုပ်မဆင်းဘဲ သပိတ်မှောက်တဲ့ ဝန်ထမ်းတွေလည်း နေ့စားခ မရ။ အများ သုံးရထားပဲ အားကိုးရတဲ့ သာမန်ဝန်ထမ်းတွေလည်း အလုပ်မသွားရလို့ တစ်နေ့ တာ လုပ်အားခ မရ။ သပိတ်မှောက်ကာမှ ခံစားခွင့် တိုးမလာတဲ့ အပြင် ရရမယ့် နေ့စားခလေးတောင် မရတော့တဲ့ အဖြစ်မျိုး။)

၂၀၁၂ အိုလံပစ်ပွဲတော်အတွက် ပါရီမြို့ကို အိမ်ရှင်အဖြစ် အရွေးမခံရ တာလည်း သပိတ်မှောက်ကြတာတွေကြောင့်လို့ အချို့က ပြောကြတယ်ဗျ။ အိုလံပစ်ကော်မတီက ပါရီမြို့မှာ ကွင်းဆင်း အစည်းအဝေးတစ်ခု လာလုပ်တဲ့ နေ့မှာပဲ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် ထုံးစံအတိုင်း ပါရီမြို့ပြ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ထမ်း တွေရဲ့ ၂၄ နာရီ သပိတ်ပွဲကြီးနဲ့ သွားတိုးရော။ မြို့တော်ဝန်ရုံးက ကိုကို၊ မမသမဂ္ဂ တို့ရယ် ဒီနေ့တော့ သပိတ်မှောက်ကြပါနဲ့။ အိုလံပစ်ကော်မတီက ပါရီမြို့ထဲ ကွင်းဆင်းမှာခိုလို့ပါ ဆိုပြီး တောင်းပန်တယ်။ သမဂ္ဂတွေဘက်ကလည်း ရွှေ့တော့ ရွှေ့ပေးချင်ပါရဲ့။ နောက်တစ်ရက်မှ သပိတ်မှောက်ဖို့ ရက်ပြောင်းရင် လုပ်ရ ကိုင်ရ တာ သောက်လုပ်ရှုပ်လွန်းလို့ ဒီနေ့ပဲ အားနာနာနဲ့ သပိတ်မှောက်ပါရစေ ဆိုပြီး အကြောင်းပြန်ရှာတယ်။ ဒါနဲ့ပဲ သပိတ်မှောက်ကြ။ အိုလံပစ်ကော်မတီလည်း ပါရီမြို့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစနစ်ကြီး တစ်ခုလုံး အသက်ငင်သွားတာ ကိုယ်တွေ့ မျက်မြင် ကြုံ။ အကျိုးဆက်က မဟာရန်သူ အင်္ဂလိပ်ကောင်တွေရဲ့ လန်ဒန်က အိုလံပစ်ပွဲတော် အိမ်ရှင်အဖြစ် အရွေးခံရ။

ပါရီကိုသာ ပြောနေပေမယ့် ပြင်သစ်က မြို့တိုင်း အဲဒီလိုသပိတ်မျိုး မကြုံဖူးတဲ့မြို့ မရှိ။ ဆောင်းတွင်း ရောက်လို့ ရာသီဥတု ဆိုးရင် ပိုလို့တောင် သပိတ် တွေ ပေါသေး။ အကြောင်းအရင်းကလည်း အမျိုးမျိုးပေါ့။ ရထားမောင်းတဲ့ သူတွေကို မြို့စွန့်ရပ်ကွက်က အပေအတေတွေ ဝိုင်းထိုးကြလို့ ဝန်ထမ်းတွေ အပေါ် အကာအကွယ် ပိုပေးရေး သပိတ်မှောက်တာ။ မဟုတ်ရင်လည်း သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ထမ်းတွေက သက်သက် ဩဇာမာလကာ ပြချင်လို့ ငါတို့ အလုပ် မဆင်းရင် ဒီလိုဖြစ်မယ် တွေ့လား ဆိုပြီး အသားလွတ် သပိတ်မှောက်တာ။ စုံတကာစိပဲ။

ဘယ်လိုမျိုး အကြောင်းအရင်းပဲ ရှိပေမယ့် ရထားတွေ၊ ဘတ်စ်ကား တွေ စီးရတဲ့ ပြည်သူတွေကတော့ တော်တော်ကို ခန္တီတရားနဲ့ ပြည့်စုံကြတယ်။ သပိတ်ရက်ရှည်တယ် ဆိုရင် စစချင်းတော့ မီးကုန်ယမ်းကုန် သောင်းကျန်းပြီး တွန်းကြ ထိုးကြ ဝရန်းသုန်းကားပေါ့။ နောက်ကျတော့ အားလုံး ကျောချင်းကပ်၊ ရင်ချင်းအပ်ပြီး စည်းလုံးခြင်းသည် ပြင်သစ်ခွန်အားတွေ ဖြစ်ကုန်ကြရော။ ရထားနဲ့ ဘတ်စ်ကားလည်း သပိတ်ကြောင့် မပြေး။ ကိုယ်ပိုင်ကားလည်း မရှိ။

ဒါပေမဲ့ အလုပ် တက်ကိုတက်ရမယ့် လူတွေက လမ်းမှာ ကြုံတဲ့ သူများကားတွေ လက်တား စီး။ ကားရှိတဲ့ သူတွေကလည်း တင်သွားကြတာပဲ။ စက်ဘီးရှိတဲ့လူ ကလည်း သိမ်းထားတဲ့ မှိုတက်စက်ဘီးလေးကို ဟိုပွတ်ဒီပွတ် လုပ်ပြီး အဲဒါလေး နဲ့ အလုပ်သွား။ စက်ဘီးတောင် မရှိရင် လမ်းလျှောက်ပြီးသာ ခိုးကြ။ ရတယ် အေးဆေး။ ကိစ္စ မရှိဘူး။ သပိတ်ထဲ မပါတဲ့ ပြည်သူတွေကို ရုပ်သံလိုင်းတွေက အင်တာဗျူးမယ် ဆိုရင်လည်း သပိတ်ကို ထောက်ခံတဲ့အကြောင်း၊ အလုပ်သမား အခွင့်အရေးအတွက် မှောက်တဲ့ သပိတ်တိုင်းက တစ်နိုင်ငံလုံးက အလုပ်သမား တွေ အကျိုးအတွက် ဖြစ်ကြောင်း ဝမ်းသာအားရ ပြန်ဖြေကြပါလိမ့်မယ်။

အဲ...နောက်တစ်ခုရှိတာ သပိတ်မှောက်တာကြောင့် အဆင်မပြေတာ တွေ ရှိတာ ထုံးစံပဲ။ အဲဒီတော့ အလုပ်လည်း ပုံမှန် မလုပ်နိုင်တော့ဘဲ လျှော့လုပ် ကြရတယ်လေ။ ပိုတောင် ကောင်းသေး။ ဟုတ်တယ် မဟုတ်လား။

သပိတ်လေလား... ပွဲတော်လေလား... ဝိုးတဝါး

တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာနဲ့ မှောက်တဲ့ သပိတ်မျိုးဆို လူတိုင်း ပျော် ကြတဲ့ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲကြီးပဲ။ သပိတ်မှောက်ပုဂ္ဂိုလ်တွေက လမ်းတွေပေါ် တက်။ သမဂ္ဂတွေက ကြွေးကြော်စာတွေ ရေးထားတဲ့ ပိတ်စတွေ၊ အလံတွေ တလူလူ လွင့်။ သမဂ္ဂ ဝင်ဖို့ လက်ကမ်းစာရွက်တွေ ဝေ။ ရထားနဲ့ ဘတ်စ်ကားတွေပေါ်မှာ လည်း အားလုံးက သပိတ်ဆောင်ပုဒ်တွေ သံပြိုင်အော်ရင်း တဖြည်းဖြည်းနဲ့ သီချင်းတွေ ပြောင်းဆိုကြ။ ရယ်လိုက် မောလိုက်၊ မျက်နှာမှာ စတစ်ကာတွေ ကပ်၊ ဆေးတွေ ခြယ်။ မြို့ကြီး တစ်မြို့ပြီး တစ်မြို့လှည့်။ လက်ကိုင် လော်စပီကာ တွေက ပွိုပွိုဂွမ်ဂွမ် အသံတွေ ဝေဝေဆာဆာ။ အဲဒီအသံတွေကြောင့် ရှေ့ဆုံးက အော်နေကြတဲ့ သမဂ္ဂခေါင်းဆောင်တွေ ဆိုရင် နားအူ၊ ခေါင်းပူ၊ ရင်ခုန်၊ ဖင်တုန်။ ဆန်းကြယ်တာ တစ်ခု သတိထားမိလား။ သပိတ်မှောက်တဲ့ လူတွေအတွက် ရထားနဲ့ ကားတွေ ပြေးပေးတယ် ဆိုတဲ့အကြောင်း။ သပိတ်မှောက်ဖို့ဆို စီး။ ပုံမှန် ကိုယ် သွားချင်တဲ့ နေရာ သွားဖို့ဆို ဆောရီးပဲ ကိုယ့်လူ။ သပိတ်မှောက်နေ တယ်၊ ရထားတွေ၊ ကားတွေ မပြေးဘူးဗျ။ (တတ်လည်း တတ်နိုင်တဲ့ သမဂ္ဂကောင် တွေ။)

သပိတ်ချီတက်တဲ့ လမ်းပေါ်က ကဖေးဆိုင်တွေ၊ စားသောက်ဆိုင်တွေ ကတော့ ထောပြီသာ မှတ်။ ကဖေးဆိုင် တစ်ဆိုင်ဆိုင်က မြောက်အာဖရိကန်

ဝက်အူချောင်းအစပ်လေး ကင်ပြု၊ ညှော်နံ့လေး ပေးပြီဆိုရင် အို... ဘယ်ပြော  
ကောင်းမလဲ။ အားလုံးက မျက်လုံးလေး အဝိုင်းသား၊ လျှာလေးသပ်ပြီး တန်းစီ  
ဝယ်စားကြတာပေါ့။

သပိတ်မှောက်တာ ဆုံးခါနီးမှာ ဆိုရင် စာနယ်ဇင်းတွေ၊ ရုပ်သံလိုင်းတွေ  
က ဆန္ဒပြ သပိတ်အဖွဲ့ဝင်တွေရဲ့ မျက်ရည်အဝိုင်းသား မျက်လုံးတွေကို အကြောင်း  
အမျိုးမျိုးနဲ့ အနီးကပ် ရိုက်ပြကြတယ်။ ခုတလော သပိတ်တွေ အဆုံးသတ် သိပ်  
မလှတာ များပြီ။ မီးခိုးဖုံးတွေနဲ့ ကြုံရင် ကြုံ၊ မကြုံရင် နံပါတ်တုတ်ပဲ။ ဖြစ်ပုံက  
သပိတ်မှောက်တဲ့သူတွေက အေးဆေး၊ သပိတ်ထဲမှာ အုတ်ရောရော၊ ကျောက်  
ရောရော ပါနေတဲ့ ကလေးကဝ၊ အုတ်ကြားမြက်ပေါက်၊ ပလက်ဖောင်း ခေါင်းအုံး  
ကောင်တွေ ပွဲလန်တုန်း ဖျာခင်းပြီး ဆိုင်တွေက ပစ္စည်းတွေ ဝင်သုတ်တာ၊ ဆန္ဒပြ  
နေသူတွေရဲ့ ဟန်းဖုန်းတွေကို ခါးပိုက်နှိုက်တာ၊ ရဲတွေကို ဟိုပစ္စည်း ဒီပစ္စည်းနဲ့  
သွားပေါက်တာတွေကြောင့် ပွဲကြမ်းကုန်ရတာပဲ။

သပိတ်စစ်ကြောင်းက သတ်မှတ်နေရာအထိ ချီတက်ပြီးရင် အဲဒီနေ့  
အတွက် သပိတ် ပြီးပြီပဲ။ အဲဒီအခါ သပိတ်မှောက် ပုဂ္ဂိုလ်များက အိမ်ပြန်ဖို့  
အသင့်စောင့်နေတဲ့ ဘတ်စ်ကားတွေ၊ ရထားတွေနဲ့ ကိုယ်အိမ် ကိုယ်ပြန်ကြ။  
မဟုတ်ရင်လည်း အောင်ပွဲခံတဲ့အနေနဲ့ တစ်ခွက် တစ်ဖလား ဝင်တွယ်ကြပေါ့။  
သပိတ် သိမ်းခါနီးလေ ခုနကပြောတဲ့ ဓာတ်တိုင်သေးပန်း ကလေးကချေတွေ  
သောင်းကျန်းကြလေ။ လှမယ်။ ယက်မယ်။ ဟိုဖျက်ဆီး၊ ဒီဖျက်ဆီး လုပ်မယ်။  
အောင်မယ်... ပြင်သစ်ရဲတွေကလည်း အချဉ်မှ မဟုတ်တာ။ သပိတ် စစ်ကြောင်း  
ထဲမှာ လုံခြုံရေးအတွက် အရပ်ဝတ်ရဲတွေ အများကြီး ထည့်ထားတာပဲ။ အဲဒီလို  
နဲ့ပဲ မသာကောင်တွေ ပေါက်ကရ စ၊ လုပ်လာတာနဲ့ အရပ်ဝတ် ကိုလှရွှေတို့က  
မိဒီယာဆရာကြီးတွေရဲ့ ကင်မရာတွေ ရှေ့မှာ ညင်ညင်သာသာလေးပဲ မအေးဘေး  
တွေရဲ့ ဆံပင် ဆောင့်ဆွဲ၊ ကတ္တရာလမ်းပေါ် တွန်းလှဲ။ ရှေ့မှာ ကြိုစောင့်နေတဲ့  
လုံထိန်းတွေက ကြင်ကြင်နာနာ တုတ်နဲ့ ရိုက်၊ ခွေးနဲ့ ကိုက်ခိုင်း။ ခဏနေတော့  
တစ်ကမ္ဘာလုံးက ရုပ်သံဌာနတွေက တစ်ဆင့် ပါရီမှာ ကမ္ဘာပျက်နေပြီ ဆိုတဲ့  
ခေါင်းစဉ်နဲ့ ကြည့်နူးစရာ သတင်းတင်ဆက်မှုအဖြာဖြာ ကြည့်မြင် ခံစားရ။  
သူ့အရပ်နဲ့ သူ့ဇာတ်။ မဆိုးဘူးနော့။

အဲဒီလို ဝရုန်းသုန်းကား ဖြစ်ရတာကလည်း ကြိုတင် စီမံထားတာတွေ ကြောင့် ဖြစ်ရတာ များပါတယ်။ သပိတ်မှောက်အဖွဲ့ထဲ ရောကောသောကော ဖောရှောရိုက်ပြီး ဝင်လုံးနေတဲ့ ကလိမ်ကကျစ်ကောင် တစ်ကောင်ကောင်က ခုလို အကျည်းတန် ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်တွေ ဖြစ်ဖို့ အခါတော် ပေး။ သွေးထိုးပေး။ ကိုလှရွှေတို့က အပီကြိတ်တော့မယ်လည်း လုပ်ရော တစ်ချိုးတည်း လစ်ပြေး။ သပိတ်လမ်းကြောင်းပေါ် ရောက်နေတဲ့ ရပ်ကွက်နေ သပိတ်ပါးဝ ပြည်သူတွေ အနေနဲ့ကတော့ ကိုယ့်ကားကို သပိတ်မှောက်တဲ့ နေရာနဲ့ ဝေးတဲ့ နေရာမှာ သွားရပ်ကြ။ ဈေးဆိုင်ပိုင်ရှင်တွေကလည်း တံခါးကို တစ်ဝက် ပိတ်ထား။ သမဂ္ဂ က လူတွေလည်း နောက်ပိုင်း နပ်လာတော့ အဲဒီလို ပွဲဖျက်မယ့် ကောင်တွေ၊ အခါတော်ပေးတွေကို ကိုလှရွှေတို့ မဝုန်းခင် သူတို့ကိုယ်တိုင် အရင်နှာဖို့ ကိုယ်ပိုင် လုံခြုံရေးအဖွဲ့တွေ ဖွဲ့ထားကြ။ မကြာသေးမီက လုပ်ခဲ့တဲ့ ကျောင်းသား ဆန္ဒပြပွဲ မှာ ဆိုရင် မိဘတွေက သူ့ကလေးတွေ သပိတ်စစ်ကြောင်းအတွက် ဘေးက လုံခြုံရေး လိုက်ပေး။ အဲဒီလိုကျတော့လည်း ဘာပြဿနာမှ မတက်ဘဲ “သပိတ် ပွဲတော်ကြီးကို ခြိမ်းခြိမ်းသံသံ အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါသည် လူကြီးမင်းများ ခင်ဗျား” ပေါ့။

**ခွေးကလေး အမြီးနှုတ်**

ဒီလို သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ထမ်းတွေ ရက်ရှည်သပိတ် ဆင်နွှဲလို့ ဒုက္ခရောက်ရတာတောင်မှ ပြင်သစ်တွေအနေနဲ့ အလုပ်သမားတွေဘက်က ပါရတဲ့ အကြောင်းကတော့ အလုပ်ရှင်တွေ၊ ဘောစီတွေကို စိတ်ထဲက လှိုက်လှိုက် လှဲလှဲ အမြင်ကပ်ကြလွန်းလို့ပါပဲ။

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကြီးအတွင်း တော်လှန်ရေးဘက်တော်သား တွေက မင်းဆိုးမင်းညစ်စနစ်ကို မြေလှန်၊ ခေါင်းပါ ဖြုတ်ပြီးတဲ့ အချိန်က စလို့ အခုခေတ်အချိန်ထိ တွက်ကြည့်ရင် ပြင်သစ်ပြည်ကြီးမှာ လူ့မလိုင် ထိပ်သီး လူ တန်းစားတစ်ရပ် ထပ်ပြီး ပေါ်ပေါက်လာဖို့အတွက် အချိန် ကောင်းကောင်းကြီး လုံလောက်တာပေါ့။ အဲဒီ လူ့မလိုင်ကောင်တွေက အောက်ခြေ အလုပ်သမား လူတန်းစားကို သူတို့နဲ့ မတူသလို၊ မတန်သလို လုပ်ပြီး တတ်နိုင်သမျှ ဝေါင်ဝေါင် ရှေး... ဝေးဝေးရှောင်ကြတဲ့ ကိစ္စကတော့ ပြောမနေနဲ့တော့။ အဲဒီအကြောင်းနဲ့

ပတ်သက်ပြီး ကုမ္ပဏီတွေရဲ့ စီအိုအိုတွေ၊ ဥက္ကဋ္ဌတွေဟာ ဝန်ထမ်းတွေနဲ့ ဘယ်လို ခိုးတူဘောင်ဖက် လုပ်ကြ ကိုင်ကြသလဲ ဆိုတဲ့ ဖြစ်ရပ်မှန် တီဗီအစီအစဉ်တွဲ တစ်ခု ထုတ်လုပ်ဖို့ ပြင်သစ်မှာ အကြီးဆုံး ရုပ်သံလိုင်းတစ်ခု ဖြစ်တဲ့ ပြင်သစ် ရုပ်သံချယ်နယ် (၁) က စီစဉ်ခဲ့တဲ့ အကြောင်းနဲ့ ပြောပြရမယ်။ ဆိုတော့ကာ ဇာတ်ကြောင်း၊ ဇာတ်ညွှန်းတွေ ပြီးသွားတော့ ရိုက်ဖို့အတွက် ပြင်သစ် ဘောစိ တွေကို ရှာရတာပေါ့။ တစ်နိုင်ငံလုံးသာ နဲ့သွားတယ်။ အောက်ခြေဝန်ထမ်းတွေနဲ့ ဝိုင်းလုပ်ဝိုင်းစား ပြင်သစ်သူဌေး တစ်ယောက်မှ မူးလို့တောင် ရှူစရာ မရှိ။ ဒါနဲ့ပဲ ဘယ်လိုဂျီယန်သား စီအီးအိုတစ်ကောင်ကိုပဲ ထည့်ရိုက်ရတော့တာပေါ့။

“နီး...နီး...နီး... ပြင်သစ်ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင် တစ်ယောက်က ဒီလို အလုပ် မဟုတ်တာတွေ ပင်ပင်ပန်းပန်းလုပ်ပြီး ကိုယ့်သိက္ခာ ကိုယ် ဘာကြောင့် အကျခံရ မလဲ၊ မဖြစ်နိုင်ဘူးလေ (Pas possible !) ...”

ဗြိတိသျှတွေရဲ့ လူတန်းစားစနစ်ကို ပြင်သစ်တွေ အမြဲ လှောင်ကြပေ မယ့် ပြင်သစ်မှာ နင် ဘယ်ကျောင်းဆင်းလဲ၊ ဘယ်တက္ကသိုလ်က ဘွဲ့ရလဲ ဆိုတာ ဘိလပ်မှာထက်တောင် သည်းသည်းလှုပ် ပိုလို့ အရေးပါသေး။ ဗြိတိသျှ လုပ်ငန်းရှင် ဘယ်လောက်များများက အိတ်တို အောက်စဖို့ဒ်တို့က ထွက်တာမို့လို့လဲ။ မရှိ သလောက်ပဲဟာ။ ပြင်သစ်မှာတော့ ပြောင်းပြန်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာတွေကော၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းကြီးတွေမှာပါ ထိပ်သီးနေရာကို ကိုင်ထားတဲ့ ပြင်သစ်မှန်သမျှ က အီးအန်အေ (ပြင်သစ် အမျိုးသားစီမံခန့်ခွဲမှု တက္ကသိုလ်) ဆင်းတွေချည်းပဲ။ ကြီးကြီးမာမာများ ထွက်တဲ့ ကျောင်းပေါ့။

အဲဒီ ‘အီးအန်အေ’ ကနေ ပူပူနွေးနွေး ကျောင်းဆင်းထားတဲ့ ချာတိတ် တွေ သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းခွင်ထဲ မိုးကျရွှေကိုယ်အဖြစ် ရောက်လာ။ ကျောင်းမှာ သင်ခဲ့ရတဲ့ ခုနှစ်ဆွေး ရှစ်ဆွေး သီအိုရီတွေအတိုင်း လက်ရှိ အဆင်ပြေနေတဲ့ လုပ်ပုံ ကိုင်ပုံတွေကို တစ်ချက်လွှတ်အမိန့်နဲ့ လျှောက်ပြောင်း။ ကျောင်းတုန်းက သင်္ချာတွေအားကိုး။ ဂရပ်ဖစ်လှလှလေး ဆွဲတတ်တာ၊ အစီရင်ခံစာ သောက်ထင် ကြီးအောင် ရေးတတ်တာက အလုပ် ဘယ်လို လည်ပတ်ရမယ် ဆိုတာထက် အသုံးဝင်တယ်လို့ ထင်တဲ့ ဘာသာချောတွေကို သာမန် ပြင်သစ်ဝန်ထမ်းတွေ စိတ်ပျက်လက်ပျက် ညည်းညူကြတဲ့အဖြစ် ခဏခဏ ကြားရလိမ့်မယ်။

ခုနောက်ပိုင်း ပြင်သစ်သမ္မတတွေလည်း အဲဒီ 'အီးအန်အေ' ထွက်တွေ ချည်း များလာတယ်။ တိုင်းပြည်ကို ဘယ်လို အုပ်ချုပ်ရမယ် ဆိုတာ စာတွေပဲ သိပြီး လုပ်ရပ်ကျတော့ ဟိုတုန်းက လွှဲဘုရင်တွေလို စိတ်ထင်တိုင်း ထထလုပ် တတ်တဲ့ ကောင်တွေ ဆိုတာ ပြင်သစ်ပြည်သူပြည်သားတွေက သောက်အတွေ့ မှ မဟုတ်တာ။ ကောင်းကောင်း သိတာပေါ့။ အဲဒီ အီးအန်အေရယ်၊ သောက်ကျိုး နည်းလောက်အောင် ဈေးလည်းကြီး၊ ဖင်ခေါင်းလည်း ကျယ်တဲ့ ဝါဏီဇွ တန်းမြင့် တက္ကသိုလ်ရယ်၊ ပြင်သစ်ထိပ်တန်း ပိုလီတက္ကနစ် အင်ဂျင်နီယာကောလိပ်ရယ် ကို ဆော်ထားတဲ့ ပြက်လုံး လှောင်လုံးတွေ ခင်ဗျားတို့ ပြင်သစ်မှာ နေရင် မကြား ချင်မှအဆုံး ကြားကြရမှာပဲ။ နမူနာတစ်ခု ခင်ဗျားတို့ကို မျှမယ်။ အဲဒီမှာတော့ အီးအန်အေကိုပဲ ဦးတည် ဖွဲ့ကြတာပေါ့။

- အီးအန်အေ ကျောင်းဆင်းကောင်တွေ ပါတဲ့ အဖွဲ့ရယ်၊ သာမန်ဝန်ထမ်း တွေ ပါတဲ့ အဖွဲ့ရယ် ဆိုပြီး လှေလှော်ပြိုင်ပွဲ လုပ်ဖို့ ဆယ်ယောက်စီ ပါတဲ့ အသင်းနှစ်သင်း ဖွဲ့ထားတယ်။ ပထမအကြိမ် လှော်ကြတော့ ဝန်ထမ်းအသင်းဟာ အီးအန်အေအသင်းကို ခရီးဝက် ဖြတ်ခဲ့ပြီး နိုင်သွားတယ်။ အဲဒီအခါ အီးအန်အေတွေက သူတို့ ဘာကြောင့် ရှုံးရတာလဲ ဆိုတာ အသေးစိတ် လေ့လာကြ။ သူတို့အသင်းမှာ ခေါင်းဆောင်မှုစွမ်းရည် ချို့တဲ့နေတဲ့အတွက် ရှုံးရတာ ဆိုပြီး ဆုံးဖြတ် ချက်ချ။ နောက်ပြိုင်ပွဲ ထပ်မစခင် လှေလှော်သား အီးအန်အေ နှစ်ကောင် နားစေ။ အဲဒီနေရာမှာ လှေလှော်နည်းပြ တစ်ယောက် ရယ်၊ လှေလှော်အုပ်ချုပ်သူ တစ်ယောက်ရယ် ပြောင်းထည့်စေ ဆိုပြီး လုပ်ကြ။
- ဒုတိယပြိုင်ပွဲ ပြန်စ။ ထပ်ရှုံး။ ဒီတစ်ခါ ခရီးသုံးချိုး တစ်ချိုးမှာတင် အီးအန်အေတွေ ရှိနေတုန်း ဝန်ထမ်းအဖွဲ့က နိုင်သွား။ ထုံးစံအတိုင်း လှေလာမှုတွေ လုပ်။ အဖြေက စိတ်အားတက်ကြွမှု မရှိတဲ့အတွက် ကြောင့် ရှုံးရတာ ဆိုပဲ။ နောက်ဆက်တွဲအနေနဲ့ လှေလှော်သား သုံးယောက်ကို ကန်ထုတ်။ အသင်းခေါင်းဆောင် တစ်၊ အသင်း

- ဆက်ဆံရေးမန်နေဂျာ တစ်၊ အရည်အသွေး ဆန်းစစ် ထိန်းချုပ် မန်နေဂျာ တစ် အစားထိုး ထည့်။ လှေလှော်သား ငါးယောက်နဲ့၊ အုပ်ချုပ်သူ ငါးယောက် ပါတဲ့ အီးအန်အေ မဟာလှေလှော်အဖွဲ့ကြီး ဖြစ်။
- တတိယပြိုင်ပွဲ လုပ်။ ရှုံးတာမှ ကျော်မကောင်း ကြားမကောင်း။ ပန်းတိုင် ရောက်ဖို့ ခရီးအချိုး နှစ်ဆယ်ချိုး တစ်ချိုးမှာ အပြတ် အသတ် ခွက်ခွက်လန်အောင် အီးအန်အေတွေ ရှုံး။ အဲဒီအခါလည်း ရှုံးရတဲ့ အကြောင်းအရင်းကို လေ့လာဆန်းစစ် အကဲထပ်ဖြတ်။ အဖြေက လှေလှော်တဲ့ကောင်တွေ သောက်သုံးမကျတဲ့အတွက် ရှုံးရတာဖြစ်ကြောင်း ရ။ ဆိုတော့ လှေလှော်တဲ့ အေးဘေးတွေ ဒိုးစေ။ အဲဒီ ငါးယောက်နေရာမှာ အကဲဖြတ်ပုဂ္ဂိုလ် ငါးယောက် အစားထိုးစေ ဆိုပြီး ဆုံးဖြတ်။
- ကဲ... နောက်ဆုံးပြိုင်ပွဲ ဆက်လုပ်။ ဒီတစ်ခါ ရှုံးတာထက် ပိုဆိုးတာ ရှိရင် အဲဒီပုံစံကို ဂုဏ်ထူးနဲ့ ရှုံးတာ။ ဝန်ထမ်းအသင်းက ပန်းတိုင် ရောက်။ အီးအန်အေတွေက တာထွက်ကနေ မရွေးသေး။ အဲဒီ တော့ ခုနက အကဲဖြတ်ပုဂ္ဂိုလ်ငါးဦးက ဒီလှေလှော်ပြိုင်ပွဲကို ခု ချက်ချင်း ရပ်စေ။ ပြိုင်ပွဲတစ်ခုလုံးဟာ သောက်မိပ္ပာယ် လုံးလုံး မရှိတဲ့ ဟာကြီး ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ချက်ချ။ အီးအန်အေ ကျောင်း ဆင်း ဆယ်ကောင်ကတော့ အေးဆေး။ နောက်တစ်ခါ ပြိုင်ပွဲ လုပ် ရင် အနိုင်ရရေးအတွက် အရည်အချင်းမြှင့်တင်ရေး သင်တန်းတွေ သွားတက်ဖို့ ဆိုပြီး ထောက်ပံ့ကြေးတွေ တနင့်တပိုး ဝိုက်။

ဒီလူ့မလိုင် စနစ်ကြီးကို အသွင်ပြောင်းဖို့ လုပ်ကြရင်း ကံကောင်းစွာနဲ့ အပြောင်းအလဲလေးတော့ ဖြစ်သွားပါလေရဲ့။ ဘယ်လိုလဲဆိုတာ အီးအန်အေ ကျောင်းဆင်းလို မိုးကျရွှေကိုယ်ကောင်တွေ လုပ်ငန်းခွင်ထဲ ရောက်လာရင် သူတို့ စိတ်ထင်တိုင်း ဟိုပြင် ဒီပြောင်းတွေ သိပ်မလုပ်တော့ဘဲ သူတို့အုပ်စုနဲ့ သူတို့ အစည်းအဝေးတွေ မဆုံးနိုင်၊ ဂမုန်းကိုင် လုပ်။ နေ့လယ်စာ စားပွဲတွေ တမေ့

တမော ကျင်းပရင်း ဆွေးနွေးလို့ မပြီးသေးတာတွေ ထပ်ပြီး အာရိုက်ကြတာပဲ ဦးစားပေး လုပ်။ အဲ... လုပ်ငန်းကြီး လည်ပတ်ဖို့ အတွက်ကတော့ အောက်ခြေ ကကောင်တွေ လုပ်ကြပေါ့။ မကောင်းဘူးလား။ သူလည်း အဆင်ပြေ၊ ကိုယ် လည်း အဆင်ပြေ။

ဘယ်မှာလဲ သက်ဆိုင်ရာ ဘွဲ့လက်မှတ်

ခုနက ပြောတဲ့ ထိပ်သီးကျောင်းဆင်းတွေပဲ ပညာရေး အောင်မြင်မှု တွေကို အလေးထားကြသလား ဆိုတော့ မဟုတ်ဘူးဗျ။ တစ်နိုင်ငံလုံးက မကြိုက် ပေမယ့်လည်း ဒါကျတော့ အလေးထားကြတာ။

ပြင်သစ် လူငယ်တော်တော်များများ နိုင်ငံပြင်ပ ထွက်ကုန်ကြတာ ဒီကိစ္စ ကြောင့် ပါတယ်။ အလုပ် လိုချင်လား။ ရတယ်။ ဘယ်မှာလဲ နင့်ဘွဲ့ဆိုတာနဲ့ချည်း တိုးကြရတာကိုး။

ကျုပ် အလုပ်လုပ်ခဲ့တဲ့ ပါရီက မဂ္ဂဇင်းတိုက်မှာဆိုရင် ပြင်သစ် မဟုတ် တဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားပြော နိုင်ငံခြားသား စာနယ်ဇင်းသမား ခြောက်ယောက်မှာ တစ်ယောက်ကပဲ စာနယ်ဇင်းပညာဘွဲ့ရ။ အင်္ဂလိပ်တွေဆိုတော့ ပြင်သစ်တွေ ကျင့်သုံးတဲ့ စနစ်နဲ့ မသက်ဆိုင်တဲ့အတွက် ကင်းလွတ်ခွင့် ရတာပေါ့။ အဲဒီနေရာ အတွက် ပြင်သစ်တွေများ အလုပ် လာလျှောက်ကြည့်။ အလုပ်လျှောက်လွှာ စိစိ မှာ စာနယ်ဇင်းကျောင်း တစ်ကျောင်းကျောင်းက ဘွဲ့ရမဟုတ်ရင် အဲဒီကောင် အလုပ်ရဖို့ ဝေးစွ။ အင်တာဗျူးတောင် လုပ်ခံရမှာ မဟုတ်။

ရုံးတစ်ရုံးရုံးမှာ လူသစ်ခန့်လိုက်ရင် လာမယ့်သူအကြောင်း ရေးထား တဲ့ ဖိုင်တွဲပြာ ဆိုတာကို ဌာနတိုင်းက ဝန်ထမ်းတွေ ရကြတယ်။ တစ်ရက်တော့ ကျုပ်တို့ဌာနကို 'အိုလီဗီယေး ဝစ္စီနွန်' ဆိုတဲ့ သုံးဆယ့်ရှစ်နှစ်အရွယ် ဈေးကွက် ဖော်ဆောင်ရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ယောက် အသစ်ရောက်လာမယ့် အကြောင်း ဖိုင်တွဲပြာကို ဖတ်ကြည့်တဲ့အခါ ကိုယ့်မျက်လုံးတောင် ကိုယ်မယ့်နိုင် ဖြစ်ရတယ်။ ဆရာသမားက သုံးဆယ့်ရှစ်နှစ် ရှိပြီ။ ဘာအလုပ်အတွေ့အကြုံမှ မည်မည်ရရ မရှိသေးဘူး။ သို့သော် ထုံးစံအတိုင်း ထိပ်သီးကျောင်းက ဆင်းတယ် ဆိုတဲ့ပညာ အရည်အချင်းကြီးကတော့ ပြူးလို့။

ပြင်သစ် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် အရာရှိတွေရဲ့ အမြင်မှာ ကိုယ်ပိုင်  
 လုပ်ငန်းလုပ်တဲ့သူ၊ အရင်းနည်းနည်းနဲ့ စပြီး လုပ်ငန်းကို နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီကြီး  
 တွေဆီ အမြတ်ကြီးကြီးနဲ့ ပြန်ရောင်းနိုင်တဲ့သူ အဲဒီလိုလူတွေရဲ့ အရည်အချင်းဟာ  
 ထိပ်သီးဖီးပွားရေးကျောင်းမှာ နှစ်နှစ်လောက် စာထိုင်ကျက်နေတဲ့ ငါနဲ့အရည်အချင်း  
 နဲ့စာရင် မပြောပလောက်ဘူးလို့ ထင်ကြတာ။ တကယ့် အဆန်းကြီးဗျ။



**ပညတ်အမှတ် ( ၃ ) ။ ။ စားဖို့ သောက်ဖို့ အဓိက။**

**စားစရာက ဝက်ချေးနဲ့လိုမျိုးကြီး ဖြစ်တာနဲ့ သူ့အရသာက  
ဝက်ချေးအရသာပဲ ဆိုတာမျိုး မဟုတ်ဘူးကွဲ့။**

### စားဖို့ သောက်ဖို့ အဓိက

တကယ်လို့များ သမ္မာကျမ်းစာကို ပြင်သစ်တွေ ရေးခဲ့တယ် ဆိုရင် အထဲမှာ ချက်နည်းပြုတ်နည်း၊ အရသာခံပြီး စားသောက်နည်းတွေ ရေရေလည်လည် ပါလာမှာ။ အဲ... သမ္မာကျမ်းစာပါ ဘုရားသခင်ရဲ့ ပညတ်တော် ဆယ်ပါးထဲမှာ လည်း ပထမဆုံးပညတ်က အဲဒီ စားဖို့၊ သောက်ဖို့နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပညတ်ပဲ ဖြစ်မှာ။

ခင်ဗျားအနေနဲ့ စားသောက်ဖွယ်ရာတွေကို စိတ်မဝင်စားရင် ပြင်သစ် မှာ နေလို့ ဖြစ်မှာ မဟုတ်ဘူး။ လူတစ်ယောက်က သက်တောင့်သက်သာ ရှိတဲ့ အရာ၊ အာရုံခြောက်ပါး စည်းစိမ်ခံနိုင်မယ့် အရာတွေကို မလုပ်ဘူး၊ မကြိုက်ဘူး ဆိုရင် ပြင်သစ်တွေ မျက်စိထဲမှာ အဲဒီကောင် ငကြောင်ပဲ ဆိုပြီး ဘာကောင်ကြီး ဖြစ်နေ ဖြစ်နေ အထင်ကို မကြီးတာ။ ပြင်သစ်တွေ ဘယ်လောက်ပဲ မဟုတ်ပါဘူး တွင်တွင်ငြင်းငြင်း သင်းတို့က စားတဲ့သောက်တဲ့ ကိစ္စကို ချစ်တလင်းမှာ စစ်ခင်း တာထက် ပိုစိတ်ဝင်စားကြတဲ့ ကိစ္စကလည်း ရှိသေးတယ်။ တစ်ယောက်ယောက် က ဒီအတိုင်း စကားပြောရင်း ဝက်ကလီစာဟင်းလို့ တစ်ခွန်းလောက် ထွက်သွား လိုက်တာနဲ့တင် ကြားလိုက်ရတဲ့ လူတွေမှာ သွားရည်တွေယို၊ လက်တွေ ခြေတွေ၊ တစ်ကိုယ်လုံး ရှိသမျှ တဆတ်ဆတ်တုန်မှ ပြင်သစ် ပီသတာ။ အဲဒီလိုမှ မဟုတ်ဘူး

ဆိုရင် အဲဒီကောင် ပန်းသေနေတဲ့ ကောင်ပဲ။ ပြင်သစ် တော်တော်များများရဲ့ အမြင်မှာ သက်သတ်လွတ် စားတဲ့ကောင်တွေ ဆိုတာ ကမ္ဘာကျော် အစွန်းရောက် ငပေါတွေပေါ့။ ဥပမာ - ဂျာကူဇီ ရေနှေးစိမ်ကန်ဆီ လာပြီး တစ်ကိုယ်လုံး လုံခြုံအောင် ဝတ်။ ရေကန်ထဲ မဆင်းတဲ့အပြင် ကန်ထဲက စကီဖလန်းထလေးတွေကို တောင် မကြည့်ဘဲ ကျောပေး ထိုင်။ အသံပါ မကြားရအောင် နားဝှမ်းဆိုထားတဲ့ ဝှာသောင်းသောင်းတွေပဲ။

တကယ်လည်း ပြင်သစ်တွေအတွက် စားဖို့သောက်ဖို့နဲ့ ပတ်သက်လာရင် ရင်ခုန် စိတ်ဝင်စားစရာတွေ အများကြီး။ ကျောက်ခေတ်နှောင်းပိုင်း လူတွေကနေ ခုခေတ် ပြင်သစ်လူမျိုးရယ်လို့ ဖြစ်လာကြတဲ့ ကာလတစ်လျှောက် ပြင်သစ်ပြည်ကြီးရဲ့ မြေထု၊ ရေထု၊ လေထုကနေ သဘာဝလက်ဆောင်အဖြစ် ရထားတဲ့ စားသောက်ဖွယ်ရာတွေကို စားဖို့ ပြင်ဆင်ရတာ၊ ချက်ကြ ပြုတ်ကြတာ၊ အခြောက်လှန်းသင့်တာ လှန်း၊ တာရှည်ခံအောင် လုပ်သင့်တာ လုပ်တာနဲ့ ပြင်သစ်တွေ အချိန်ကုန်နေကြတာ များတယ်။ ကျောက်ခေတ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မှတ်တမ်းရှင်ရှင်တွေပါ အကြောင်းအရာတွေက ပြင်သစ်တွေနဲ့တော့ တစိုးတစိကလေးကိုမှ သက်ဆိုင်မှု မရှိ။ အမဲလိုက်ရာကနေ ဖမ်းမိတဲ့ မွှေးပွဆင်ကြီးကို အခြားအခြားသော ကျောက်ခေတ်လူသား အောက်တန်းစားတွေလို အတုံးလိုက်၊ အတစ်လိုက် သွားပြုတ်အောင် ထိုင်ဝါးနေမယ့်အစား မဟာပြင်သစ် ကျောက်ခေတ်လူသားတွေအနေနဲ့ အားလုံး ဝိုင်းထိုင်ပြီး ဘယ်အချဉ်လေးနဲ့ တို့စားရရင် ကောင်းမလဲ၊ အသားနူးအောင် ဘယ်လောက်ကြာကြာ ချက်ကြရမလဲ၊ မီးပြင်းတိုက်မလား၊ မီးအေးအေးနဲ့ ချက်မလား စတာ... စတာတွေကို ဆွေးနွေးနေခဲ့ကြမှာ။

တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် အဲဒီကျောက်ခေတ်လူသားတွေ ဆွဲခဲ့တဲ့ နံရံမီးသွေးခြစ်ပန်းချီ အများအပြားက ဥရောပမှာဆို ပြင်သစ်အလယ်ပိုင်းမှာ အများဆုံး ရှိတယ်။ နောက်တစ်ချက်က ပြင်သစ်မှာတွေ့ရတဲ့ အဲဒီကျောက်ခေတ်လက်ရာတွေ အကုန်လုံးက မွှေးပွဆင်ကို ဘယ်လို ချက်စားကြမလဲ ဆိုတာ ဆွဲထားတာတွေချည်းပဲ။

ကျောက်ခေတ် ပြင်သစ်တွေအနေနဲ့ ဆင်တစ်ကောင်လုံး အရသာရှိရှိနဲ့ အဟာရ ပြည့်ပြည့်ဝဝ ရအောင် ချက်စားခဲ့ကြမှာ သေချာတယ်။ ဆင် ဝမ်းတွင်းသား နူးနူးညံ့ညံ့လေးကို ချက်စားမယ်။ အဆုတ်ကိုလည်း ကြိတ်မယ်။ ဆင် ဦးနှောက်